Ազգ
Azg
armenian daily
29 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2002 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 196 (2641)

Հրեական լոբբին Իլհամ Ալիեւին խաղաղական լուրջ դեմք չի համարում

Ադրբեջանի ընդդիմադիր «Ենի մուսավաթ» օրաթերթը հոկտեմբերի 26-ի համարում գրում է, որ նախագահ Ալիեւի որդի Իլհամին ԱՄՆ հրեական լոբբին սառն ընդունելության է արժանացրել: Թերթը, վկայակոչելով անանուն մի աղբյուրի, գրում է, թե ադրբեջանական գահի ժառանգորդին ԱՄՆ հրեական լոբբին որպես լուրջ խաղաղական դեմքի չի ընդունել, ինչի պատճառով Հեյդար Ալիեւը խիստ զայրացել է. մի քանի օր անց, ընդունելով Եգիպտոսի պետտնտեսագործնախարար Ֆայզա Նագային, Ադրբեջանի նախագահն Իսրայելի վարչապետին մեղադրել է պաղեստինցիների հանդեպ չափից դուրս դաժանության մեջ: Եթե Իլհամին հրեաները լուրջ ընդունեին, ապա Ալիեւը Եգիպտացի պաշտոնյայի հետ զրույցում նման հայտարարություն թույլ չէր տա Իսրայելի հասցեին, եզրակացնում է «Ենի մուսավաթը»:

ԲԱՔՈՒ

Հեյդար Ալիեւը հարմար գտավ փակել ահաբեկիչների «դեսպանատունը»

Բաքվում Ռուսաստանի դեսպան Ռյաբովը երախտագիտություն է հայտնում Ադրբեջանի իշխանություններին

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Բաքվում Ասլան Մասխադովի «դեսպան» Ալի Ասաեւն ուրբաթ օրը «Զերկալո» թերթին տված հարցազրույցում ասել էր. «Մոսկվայի գործողությունները չեմ կարող անվանել ահաբեկչություն»: Իրենց հերթին, արեւմտյան եւ ամերիկյան լրատվամիջոցները կարծես թե ափսոսում են Մոսկվայի Թատերական կենտրոնի ողբերգությունը որակել ահաբեկչական գործողություն, չեչեն ահաբեկիչների համար օգտագործվում են «rebel» ապստամբ բառը: Հավանաբար, մինչեւ այս հրապարակումը հասնի ընթերցողին, անմեղ զոհերի թիվը, գուցե գերազանցի 200-ը: Եթե «հումանիստ» ֆրանսիացիների եւ ամերիկացիների համար Բարաեւը, Բասաեւը, Մասխադովը, մյուս չեչեն դաշտային հրամանատարները ապստամբներ են, ապա «արյունախում» ռուսները նույն հաջողությամբ Ուսամա բեն Լադենին կարող են անվանել «freedom fighter» ազատամարտիկ:

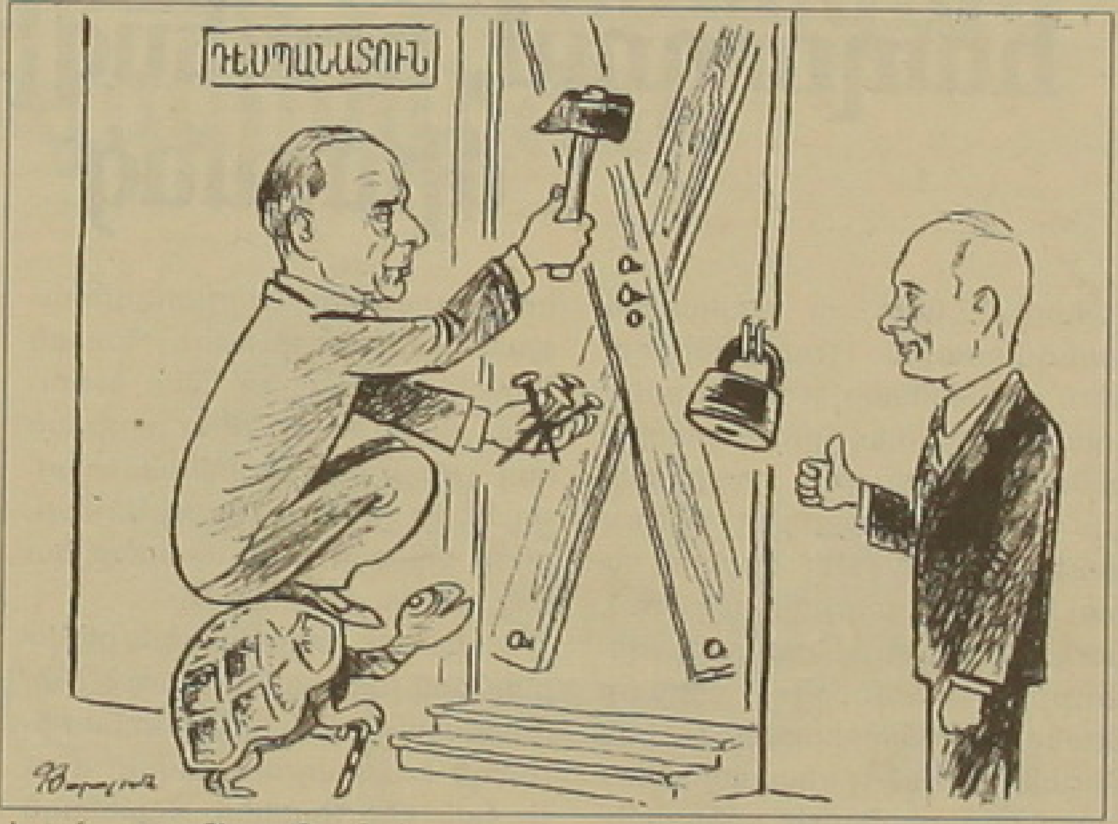

Տես ➧ էջ 2

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹՅՈՒՆԸ ՎԵՐՋ ՉԳՏԱՎ

Պատանդների ազատումը դեռ հաղթանակ չէ

Երեկ սգո օր էր Ռուսաստանում

Երեկ առավոտյան Մոսկվայի հիվանդանոցներից դուրս գրված Թատերական կենտրոնի նախկին պատանդների թիվը հասավ 239-ի: Ըստ Ինտերֆաքս գործակալության, առայժմ հիվանդանոցներում մնում է 405 մարդ, այդ թվում՝ 9 երեխա: Տասնյակ մարդիկ դեռեւս տեղեկություն չունեն իրենց հարազատների մասին եւ փնտրում են նրանց:

ՌԴ առողջապահության նախարարության տվյալներով, զոհերի թիվը 118 է, բայց, ըստ բժիշկների, արդեն հիմա կարելի է խոսել հավանական 200 զոհերի մասին: «Էխո Մոսկվի» ռադիոկայանը հաղորդել է, որ 100-ից ավելի պատանդներ զոհվել են ժամանակին բուժօգնություն չստանալու պատճառով: Բանն այն է, որ սկզբում իշխանությունները բժիշկներին արգելել էին «գազային թունավորում» ախտորոշում տալ՝ այն փոխարինելով «սրտային անբավարարությամբ»:

Տես ➧ էջ 5

Ամմանում սպանվեց ամերիկացի դիվանագետ

Երեկ Հորդանանի մայրաքաղաք Ամմանում, իր տան առաջ անհայտ անձանց կողմից սպանվեց ամերիկացի դիվանագետ, USAID-ի տեղի գրասենյակի պատասխանատու Լորենս Ֆոլին: Հանցագործը նրա վրա կրակել է 8 անգամ եւ դիմել փախուստի: Առաջինը Ֆոլիի տիկինն է հայտնաբերել ամուսնու դիակը եւ զանգահարել հիվանդանոց ու ոստիկանություն:

Ընդամենը 3 շաբաթ առաջ Հորդանանում Մ. Նահանգների դեսպանատունը, նկատի ունենալով երկրում բարձրացող հակաամերիկյան տրամադրությունները, իր քաղաքացիներին կոչ էր արել ծայրահեղ զգուշության:

Ռազմական հուժկու գործողություններ Գրոզնու մոտ

Ինչպես ակնկալվում էր, երեկ, ըստ Ինտերֆաքս լրատվական գործակալության, դաշնային զորքը ռազմական հուժկու գործողություններ է ձեռնարկել Գրոզնու դեպի արեւելք ընկած տարածքում: Գործակալության տվյալներով, սպանվել են չեչեն 30 գրոհայիններ: Մյուս կողմից, նախագահ Վլադիմիր Պուտինը երեկ բացելով կառավարության նիստը եւ ահաբեկչության զոհերի հիշատակը 1 րոպե լռությամբ հարգելուց հետո հայտարարեց, որ այսուհետ բացառվում է ահաբեկիչների հետ որեւէ պայմանավորվածություն, բացառվում է նաեւ նրանց պայմանների առաջ տեղի տալը: Նրանց դեմ պայքարն ուժեղանալու է: Պուտինն ասաց. «Մենք ամբողջ ուժով կռվելու ենք ահաբեկիչների, նրանց ղեկավարների, ինչպես նաեւ նրանց ֆինանսավորողների դեմ, որտեղ էլ որ նրանք լինեն»:

Հայ պատանդներից մեկը մահացել է

ՄՈՍԿՎԱ, 28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մոսկվայի Թատերական կենտրոնի հայ պատանդներից 43-ամյա Մյասնիկ Զաքարյանը հիվանդանոցում մահացել է:

Մոսկովյան թիվ 13 հիվանդանոցում են գտնվում Կարեն Հայրապետյանը եւ Արմեն Առաքելյանը:

Արդեն հիվանդանոցից դուրս են գրվել Թամար Գեւորգյանը, Մարգարիտա Աղաբաբովան, Իվան Հովհաննիսյանը, Քրիստինե Կարապետյանը եւ Ելենա Մանասյանը:

Կոպենհագենից Մասխադովը Մոսկվային առաջարկում է բանակցել

Երեկ Կոպենհագենում, հակառակ դանիական իշխանություններին ուղղված ռուսական զգուշացումներին, բացվեց չեչենների «Համաշխարհային առաջին կոնգրեսը», որտեղ Մասխադովը հայտարարեց, թե իրենք դատապարտում են... Մոսկվայի Թատերական կենտրոնում տեղի ունեցած ահաբեկչությունը: Այնինչ, ինչպես տեղեկացրել ենք նախապես, հենց Թատերական կենտրոնը գրաված չեչեն ահաբեկիչներն առաջին իսկ օրը հայտարարել էին, թե իրենք ենթարկվում են միայն Մասխադովի եւ Բասաեւի հրահանգներին: Իր ելույթում Մասխադովը Մոսկվային առաջարկեց բանակցել իրենց հետ, սակայն առանց նախապայմանների: Ինչ վերաբերում է Դանիայի իշխանություններին ուղղված Մոսկվայի զգուշացմանը, թե նախագահ Պուտինը չեղյալ կհայտարարի Կոպենհագեն կատարելիք պաշտոնական այցը եւ մասնակցությունը Եվրամիություն-Ռուսաստան գագաթաժողովին, դանիացիք երեկ հայտարարեցին, իրենց օրենքներից ելնելով, որ չեն կարող արգելել չեչենների խորհրդաժողովը, սակայն փոխարենն առաջարկել են Ռուսաստան-Եվրամիություն գագաթաժողովը տեղափոխել Բրյուսել:

EXPO

Ամենագեղեցիկ

ցուցահանդեսը

Տպագրություն: Հրատարակություն: Գովազդ:
EXPO 2002

Նոյեմբերի 1-3

Կազմակերպիչ՝
LOGOS EXPO Center
Հեռ: 374 1 56 4218, 56 6367
Ֆաքս 374 1 564218
E-mail: logos@expo.am
http://www.expo.am

AUSTRIAN AIRLINES
The Most Friendly Airline.

Անաստասյանը հաղթում է՝ սպասելով հայր դառնալուն

Ռեպորտաժ «Ավստրիական ավիաուղիների» աջակցությամբ

ԳԱԳԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
Բլեդ

Շախմատի համաշխարհային 35-րդ օլիմպիադայի բացման հանդիսավոր արարողությունն ընթացավ առանց ՖԻԴԵ-ի նախագահ Կիրսան Իլյումժինովի (էլիստայում նա զբաղված էր Կալմիկիայի նախագահի պաշտոնում վերընտրվելու խնդիրներով): Նրան փոխարինեց ՖԻԴԵ-ի պատվավոր նախագահ Ֆլորենսիո Կամպոմանեսը: Ավանդույթի համաձայն, օլիմպիադայի բացման պատիվը տրվեց Սլովենիայի Հանրապետության նախագահ Միլան Կուչանին: Բացման արարողությունը բավական հաջող էր, բայց, անկասկած, չէր կարող մրցակցել երեւանյան օլիմպիադայի նրբաճաշակ ներկայացման հետ: Շախմատիստներն ու լրագրողները Սլովենիայում հաճախ են հիշում Երեւանում 6 տարի առաջ ընթացած օլիմպիադան՝ կազմակերպական առումով համարելով մինչ այժմ չգերազանցված: Իսկ Բլեդի օլիմպիադան բացթողումներ ունի, որոնք տանտերերը փորձում են հնարավորության չափով հղկել:

Տես ➧ էջ 7

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

Նորագիրներ Սիսիանում ու Մալիշկայում

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության անդամներ Սեւրոպ Հարությունյանը, Կարեն Կակոյանը, Յուրի Սաֆարյանը օրերս եղան Սիսիանի համանուն ակումբի գրասենյակում, որտեղ մասնակցեցին 15 նորագիրների երդմնառության արարողությանը: Սեւրոպ Հարությունյանը եւ Կարեն Կակոյանը նորագիրներին ծանոթացրին Ռամկավար Ազատական կուսակցության պատմությանը, հոկտեմբերի 16-ին տեղի ունեցած ՀՌԱԿ 11-րդ Պատգամավորական ժողովի աշխատանքներին, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների արդյունքներին:

Ապա Սիսիան քաղաքի տարածքում ձեւավորվեց ՀՌԱԿ եւս մեկ ակումբ, որը անվանակոչվեց Սիսիանի ծնունդ, հայ մեծագույն գիտնական Նիկողայոս Ադոնցի անունով: Ընտրվեց վարչության կազմ, որը ակումբի ատենապետ ընտրեց Սամվել Իսկանդարյանին:

Այնուհետեւ ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության անդամները եղան Վայոց ձորի մարզի Մալիշկա գյուղի ակումբում, ուր ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության փոխանդամ, «Մալիշկա» ակումբի ատենապետ Արմեն Մարգարյանի հետ մասնակցեցին 10 նորագիրների երդմնառության արարողությանը:

Մ. Մ.

Հեյդար Ալիեւը հարմար գտավ փակել ահաբեկիչների «դեսպանատունը»

Սկիզբը էջ 1

Հոկտեմբերի 23–26-ը, երբ չեչեն ահաբեկիչները Թատերական կենտրոնում պատանդ էին պահում մոտ 1000 «հանդիսատեսի», Բաքվից անխափան գործում էր Ադրբեջանում «Իչկերիայի չեչենական հանրապետության» ներկայացուցչության կամ «դեսպանատան» կապը չեչենների պարագլուխների հետ: Շաբաթ օրվա համարում այս մասին ուշագրավ տեղեկություններ են հաղորդել «Զերկալոն» եւ ANS հեռուստաընկերությունը: Ասլան Մասխադովի ներկայացուցիչ Ալի Ասաեւը կապվում է Աբու Սաիդի հետ, որը «թատերական գործողությունների» ընթացքում երկրորդ դեմքն էր Մովսար Բարաեւից հետո, տեղեկացնում, որ պատանդների մեջ հինգն ադրբեջանցիներ են: Կարճ ժամանակ անց հինգ ադրբեջանցիներն ազատ են արձակվում:

Ահաբեկչությունը, ողբերգությունը, ինչպես սեպտեմբերի 11-ի Նյու Յորքի եւ Վաշինգտոնի դեպքերն էին, ազգություն, սահմաններ չեն ճանաչում: Մոսկվայի դեպքերը եւս:

Այստեղ ուշագրավը չեչեն ահաբեկիչների (ովքեր «Զերկալոյում» մի քանի անգամ կրկնում են ահաբեկչության իրական կազմակերպիչների անունները՝ Մասխադով, Բասաեւ) հոգատար վերաբերմունքն է ադրբեջանցիների նկատմամբ:

Անշուշտ, նորություն չէ Ադրբեջանի իշխանությունների, ադրբեջանցիների սրտացավ վերաբերմունքը չեչեն մարդասպանների նկատմամբ: Նույն Բասաեւը դեռ 1990-ական թթ. մոջահեդների գլխավորությամբ կռվում էր ղարաբաղյան ուժերի դեմ, հենց Ղարաբաղում չեչեն ահաբեկիչը կրեց առաջին պարտությունը՝ ավազակախմբի հետ ճողոպրելով Չեչնիա: Նորություն չէ, որ ե՛ւ ռուս-չեչենական առաջին, ե՛ւ երկրորդ պատերազմում վիրավորված չեչենները հիմնականում բուժվել են Ադրբեջանում, Վրաստանում, Թուրքիայում: Չեչեն ահաբեկիչներն Ադրբեջանում պատսպարվում են առողջապահության նախարար Ալի Ինսանովի գիտությամբ՝ վճարովի հիմունքներով: Չեչնիայում ռուսական դաշնային ուժերի դեմ կռվող օտարերկրացի վարձկաններն օգտագործում են Ադրբեջանի տարածքը: Ի վերջո, Ադրբեջանում, ինչպես նաեւ մի շարք պետություններում՝ Թուրքիա, Վրաստան, ԱՄՆ, Լատվիա, անխափան գործում են չեչենական «դեսպանատներ»՝ ինչ-ինչ բարեգործական կազմակերպության անվան տակ:

Հոկտեմբերի 26-ին Հեյդար Ալիեւը հարմար գտավ փակել ահաբեկիչների դեսպանատունը: Առայժմ տեղեկություններ չկան Մասխադովի ներկայացուցիչ Ալի Ասաեւի մասին: Փոխարենը, Բաքվում Ռուսաստանի դեսպան Նիկոլայ Ռյաբովն անմիջապես արձագանքել է չեչենական «դեսպանատան» փակման փաստին՝ իր երախտագիտությո՛ւնը հայտնելով Ադրբեջանի իշխանություններին:

Անցյալ տարի, երբ Հեյդար Ալիեւը ցուցադրաբար մի քանի չեչեն ահաբեկիչների հանձնեց Մոսկվային, ահաբեկիչ Շամիլ Բասաեւն իր ադրբեջանցի կոլեգային նամակ-հորդոր ուղղեց՝ Ալիեւին մեղադրելով մահմեդականին ոչ վայել պահվածքի համար: Առայժմ հայտնի չէ, թե ինչպես է արձագանքել Ասլան Մասխադովը Բաքվի «դեսպանատունը» փակելու փաստին: Հիշեցնենք, որ 1997 թ. հուլիսի 1-ին Բաքվում Ասլան Մասխադովն առաջին անգամ պաշտոնապես ընդունվեց այլ պետության ղեկավարի կողմից: Արդեն նույն թվականի հուլիսի կեսերին՝ Բաքու կատարելիք Մասխադովի երկրորդ այցի շեմին, Ալիեւը թույլ տվեց «Իչկերիայի չեչենական հանրապետության» ներկայացուցչության գործունեությունը: Երկրորդ այցի ընթացքում Բաքուն եւ Գրոզնին ստորագրեցին «Բարեկամության եւ համագործակցության միջպետական պայմանագիր»:

Ասլան Մասխադովի՝ Մոսկվայի «թատերական ողբերգության» կազմակերպչի երկրորդ պաշտոնական այցը Թբիլիսի 1997 թ. օգոստոսին էր: Էդուարդ Շեւարդնաձեն նրան ընդունեց ամենաբարձր մակարդակով: Կարճ ժամանակ անց Չեչնիան «դեսպանատուն» բացեց Թբիլիսիում, որը գործում է մինչեւ այսօր: Տողերիս հեղինակը «պատիվ» է ունեցել հարցազրույց վարել Վրաստանում Չեչնիայի դեսպան Հիզրի Ալդամովի հետ՝ 2000 թ. գարնանը: Երբ այդ հարցազրույցը տպագրվեց «Ազգում», ՀՀ-ում Ռուսաստանի դեսպանատունը մի նամակ ուղարկեց խմբագրություն՝ տողերիս հեղինակին մեղադրելով... համարյա հայ-ռուսական հարաբերություններին մահացու հարված հասցնելու մեջ:

Հեյդար Ալիեւին սիրե՛ք, պարոնայք ռուս դիվանագետներ:

Թուրք լրագրողները տեսակետի անվան տակ ազդանշան են հաղորդում, որպեսզի լրացնեն միմյանց

Հոկտեմբերի 20-ին մայրաքաղաքի «Կոնգրես» հյուրանոցում Երեւանի Մամուլի ակումբը եւ Թուրքիայի դիվանագիտական լրագրողների ընկերակցությունը, Վաշինգտոնի ամերիկյան համալսարանի «Հանուն գլոբալ խաղաղության կենտրոնի» նախաձեռնությամբ կազմակերպել էին հայ եւ թուրք լրագրողների կլոր սեղան: Հոկտեմբերի 21-ին «Թըրքիշ դեյլի նյուս» թերթը հրապարակել էր հայտնի թուրք լրագրող Մեհմեդ Ալի Բիրանդի հայ-թուրքական հարաբերություններին նվիրված ծավալուն հոդվածը:

Հարկ է նշել, որ հայկական զանգվածային լրատվամիջոցներն առանձնակի ուշադրություն չդարձրին ինչպես կլոր սեղանին, այնպես էլ Բիրանդի հոդվածին: Այս անտարբերությունը թերեւս կարելի է բացատրել նրանով, որ հայ եւ թուրք լրագրողների շփումներն ավելի քան 1,5 տարվա վաղեմություն ունեն: Կլոր սեղանը նրանց 8-րդ հանդիպումն էր, իսկ Բիրանդը որքան էլ «հայանպաստ» տեսակետ արտահայտի, այնուամենայնիվ, նման կարգի հոդվածներ հաճախակի է գրում:

Հարցը, սակայն, հայ եւ թուրք լրագրողների հաճախակի հանդիպումները չեն, ոչ էլ Բիրանդի հրապարակումների հաճախակիությունը, այլ արտահայտված տեսակետներն ու դրանց հակասականությունը: Երեւանում կլոր սեղանի մասնակից թուրք լրագրողները, նկատի ունենալով Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի Մեջլիսի վաղաժամկետ ընտրությունները, որոնք երկրում կառավարության փոփոխություն են ենթադրում, կարծիք են հայտնել, թե Թուրքիայում ովքեր էլ իշխանության գան՝ ազգայնականները, իսլամականները կամ Եվրամիությանն անդամակցության ջատագովները, թուրք-հայկական հարաբերություններում արմատական փոփոխություններ չեն արձանագրվի:

Այնուհետեւ նրանք ավելացրել են, որ Թուրքիան Հայաստանի հետ հարաբերություններ հաստատելու խնդիր չունի, նրա համար հայկական քաղաքականության նշանակությունը 10-րդական է, եւ նա այդ հարցին ուշադրություն է դարձնում արտաքին ճնշումներին դիմակայելու նկատառումներով:

Հակառակ վերոհիշյալ լրագրողներին, «Թըրքիշ դեյլի նյուսում» Բիրանդն անհրաժեշտ է համարել հայ-թուրքական սահմանի բացումը, պատճառաբանելով, թե «Հայաստանը վատ վիճակում է»: Ի դեպ, մինչ այդ սահմանի բացման օգտին արտահայտվել է Անկարայի համալսարանի քաղաքագիտության ֆակուլտետի պրոֆ. Հասան Քյոնին: Դեռ ավելին, նա ս. թ. հուլիսի վերջերին Թուրքիա այցելած հայ լրագրողներին հավաստիացրել էր, որ «Կարս-Գյումրի երկաթգիծը կբացվի թերեւս առաջիկա մեկ տարվա ընթացքում»:

Երկաթգծի բացման հարցն իր բնույթով չափազանց բարդ է: Իսկ Հայաստանի վիճակը, ինչպես Բիրանդն է ենթադրում, ավելի վատ չէ, քան Թուրքիայինը: Համենայն դեպս, Բիրանդի տեսակետը միանգամայն հակասում է կլոր սեղանի մասնակից թուրք լրագրողների տեսակետին: Այլ կերպ, Բիրանդը հակադրվում է նրանց: Քանի որ Ստամբուլում հրատարակվող «Ժամանակ» թերթի օգոստոսի 9-ի համարում հրապարակված հարցազրույցով Թուրքիայի փոխվարչապետ, «Մայր հայրենիք» կուսակցության նախագահ Մեսութ Յըլմազն էլ հույս էր հայտնել, որ «առաջիկա փուլը նախորդի համեմատ Թուրքիայի հարեւանների հետ հարաբերություններում՝ ներառյալ Հայաստանը, բոլորովին այլ բնույթ է կրելու եւ լինելու է շատ ավելի պայծառ», ուրեմն, վերոհիշյալ լրագրողներն իրենց հերթին հակադրվել են նրան:

Ակամա հարց է ծագում՝ ինչով բացատրել արտահայտված տեսակետների հակասականությունը:

Մինչ հարցին պատասխանե[լը,] նշենք, որ Երեւանում թուրք լրա[գ]րողներն անկախ Մեջլիսի ընտր[ու]թյունների արդյունքից, բացառ[ե]լով թուրք-հայկական հարաբեր[ու]թյուններում արմատական փոփո[խ]ությունների հնարավորությունը, փաստորեն, դրանց բարելավումը պայմանավորել են Հայաստանին առաջադրվող թուրքական նախա[պ]այմաններով: Սա յուրատեսակ ազդանշան է:

Մինչդեռ Բիրանդը կանգ է առ[ե]լ հայ-թուրքական սահմանի բաց[ու]ման անհրաժեշտության վրա: Քանի որ դա պատճառաբանվել է Հայաստանի այսպես կոչված վատ վիճակով, ուստի ազդանշանի առումով լրագրողներին է միացել նաեւ Բիրանդը: Այն տարբերությամբ, որ եթե վերջիններս ազդանշանն ուղղել են հայ հասարակությանը՝ ամրապնդելու համար նրա ենթագիտակցության մեջ միակողմանի զիջումների անհրաժեշտությունը, ապա Բիրանդի պարագայում դա հասցեագրվել է ինչպես հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորումն Անդրկովկասում սեփական շահերով պայմանավորող ԱՄՆ-ին, այնպես էլ այդ հարաբերությունների բացակայության պատճառով թուրքական իշխանություններին երբեմն դատապարտող եվրոպական երկրներին:

Այս ամենից հետո մնում է ավելացնել, եթե տեսակետներն ազդանշանի են վերածվում, ապա դրանց հակասականությունը միանգամայն ձեւական է դառնում: Թուրք լրագրողների եւ Բիրանդի պարագաներում մենք գործ ունենք տեսակետի քողի տակ հաղորդվող ազդանշանների հետ: Իսկ ազդանշանները որպես կանոն չեն հակասում, այլ միմյանց են լրացնում: Ինչ վերաբերում է թվացյալ հակասությանը, ապա դա հասցեատերերի տարբերությունից բխող պատրանք է միայն:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

ԽՈՒԼԻԳԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Կեղծ ահազանգ. ԵՊՀ մասնաշենքում պայթուցիկ է տեղադրված

Երեկ կեսօրին Երեւանի ներքին գործերի վարչություն ահազանգ էր ստացվել, թե ԵՊՀ տնտեսագիտական ֆակուլտետի մասնաշենքում պայթուցիկ սարք է տեղադրված:

Ահազանգին արձագանքած համապատասխան ծառայությունները ուսանողներին եւ դասախոսներին էվակուացրին մասնաշենքից, տարածքը զննեցին, բայց պայթուցիկ սարք չգտան: Զանգահարողը, հավանաբար, ընդամենը հեռախոսային խուլիգան էր (սա դեռ պարզում է Երեւանի ներքին գործերի վարչության հետաքննական բաժանմունքը): Կրթական հաստատության այսպիսի կեղծ ահազանգն առաջինը չէր: Վերջին անգամ պայթուցիկի առկայության մասին մանկավարժական ինստիտուտ էին «տեղեկացրել» Ռուսաստանում բնակելի շենքերի պայթեցումից հետո: Այս անգամ էլ հեռախոսային խուլիգանի սեւ հումորի նոպան սկսվել էր երեւի Մոսկվայի վերջին իրադարձությունների ֆոնի վրա:

Մ. Հ.

Հ. Գ. ԵՊՀ տնտեսագիտական ֆակուլտետի միջանցքում մի «պայթյուն» երեկ, այնուամենայնիվ, եղավ, թեեւ կյանքի համար ոչ վտանգավոր: Խուճապահար ուսանողների դուրս փախչելու պահին մեկը, հավանաբար կրկին հումորի զգացողությունից դրդված, միջանցքում... փուչիկներ պայթեցրեց:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
Ֆաքս՝ 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ /հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն /հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն /հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խիստ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Լրացիկ

Հասարակական տրանսպորտ կոչվածը տրոլեյբուսներն են, տրամվայները, ավտոբուսները: Երեւանում, փաստորեն, տրանսպորտի այս տեսակը, առանց չափազանցնելու, անհետացման եզրին է:

Տրամվայների մասին բազմիցս առիթ ենք ունեցել գրելու: Վիճակն այստեղ իսկապես ծանր է: Կուտակվում են էլեկտրաէներգիայի պարտքերը, շարժակազմը հին է, նման վագոններ այլեւս չեն արտադրվում, գծային տնտեսությունը վատթար վիճակում է: Համաձայն Երեւանի քաղաքապետարանի տրանսպորտի վարչության պետ Արեգ Բարսեղյանի, մայրաքաղաքի երկու թիվ 5 եւ 7 երթուղիները սպասարկելու համար օրական 38 վագոն դուրս են գալիս երթուղի: Իսկ դա նշանակում է, որ անընդհատ ավելանում է օգտագործված էլեկտրաէներգիայի պարտքը: Այսօր «Էլեկտրատրանսպորտ» ՓԲԸ-ն, որի կազմում ընդգրկված են տրամվայներն ու տրոլեյբուսները, էներգետիկներին պարտք է 1 մլրդ 200 մլն դրամ:

Էլեկտրատրանսպորտն ու ավտոբուսները շարունակում են «գահավիժել»

Այդուհանդերձ, վերոնշյալն ամենեւին էլ չի նշանակում, թե լավագույն ելքը էլեկտրատրանսպորտից ազատվելն է, ինչն իրականացվեց քաղաքապետի որոշմամբ՝ տրամվայի թիվ 1 եւ 2 երթուղիների համար: Նախ՝ տրանսպորտի այս տեսակը պահպանվում է անգամ զարգացած երկրներում: Երկրորդ՝ տրամվայներից ու տրոլեյբուսներից է օգտվում սոցիալապես անապահով խավը: Եվ երրորդ, դրանք ավտոբուսների հետ միակ այլընտրանքն են երթուղային տաքսիներին: Վերջիններս, սպասարկելով Երեւանի փոխադրումների գերակշիռ մասը, վերոնշյալ փոխադրամիջոցների բացակայության դեպքում կունենան լիարժեք մենաշնորհ: Իսկ թե ինչ է նշանակում մենաշնորհը, մենք արդեն գիտենք կաթի բնագավառի օրինակով: Դժվար չէ կանխագուշակել, որ երթուղայինների միակ տեր ու տիրակալ դառնալուց հետո, բացի ապօրինի փոխադրումներից, գերբեռնվածությունից, կգա ուղեվարձի թանկացման հերթը:

Ինչ վերաբերում է տրոլեյբուսներին, ապա ներկա շարժակազմի քանակի պահպանումը, տրանսպորտի վարչության պետի հավաստմամբ, նույնպես դժվարություններ հարուցող խնդիր է: Երեւանում գործող 8 տրոլեյբուսային երթուղիներն օրական սպասարկում են 60-65 միավոր մեքենա: Այդ շարժակազմը նույնպես հնանում է, իսկ նորոգելու համար ֆինանսական միջոցներ չկան: Այնպես որ, գծային տրանսպորտի ավելացման հնարավորության մասին հարցին Արեգ Բարսեղյանը պատասխանեց, որ նման խնդիր դրված չէ: Սակայն նա տեղեկացրեց, որ վերաբացվել է տրոլեյբուսային թիվ 24 երթուղին, որը չէր գործում գինու կոմբինատի մոտով անցնող փողոցի ընդլայնման աշխատանքների կապակցությամբ: Նախատեսվում է տրոլեյբուսային եւս մեկ երթուղի բացել Խանջյան փողոցում:

Ավտոբուսային պարկը նմանապես ծանր վիճակում է, բայց խնդիրներն այստեղ այլ բնույթի են: Ներկայումս հաստատված 48 երթուղիներից, տրանսպորտի վարչության պետի հաղորդած տվյալներով, քիչ թե շատ գործում են 28-ը: Այսինքն՝ 20 երթուղիներ ընդհանրապես չեն սպասարկվում: Գաղտնիք չէ նաեւ, որ մեր փողոցներում երթեւեկող «ՊԱԶ» եւ «ՎԱԶ» մակնիշի ավտոբուսներն էլ հնացած են: Պատճառը հաստատագրված վճարների այն չափերն են, որոնք ոչ շահութաբեր են դարձնում ավտոբուսների շահագործումը: «ՎԱԶ» ավտոբուսների համար այդ գումարն ամսական 68 հազար դրամ է, «ՊԱԶ»-երինը՝ 46 հազար դրամ: Այս դրույքաչափերի ուղղակի հետեւանք են ավտոբուսների դուրսմղումը երթուղիներից, որոնք զբաղեցնում են երթուղային տաքսիները: Կարծում ենք, որ դա տեղի չի ունեցել առանց երթուղայինների «գծերի տերերի» ազդեցության: Ավտոբուսային երթուղիները ծանր վիճակից հանելու ելքը, ըստ Արեգ Բարսեղյանի կարծիքի, հաստատագրված վճարներից ավտոբուսներն ընդհանրապես ազատելն է: Դա կշահագրգռի այստեղ ներդրումներ կատարողներին: Սակայն իշխանության վերին ատյանների որեւէ պաշտոնյա նման առաջարկ չի անում եւ առաջ մղում: Կարելի է եթե ոչ ամբողջովին, ապա գոնե կիսով չափ նվազեցնել ավտոբուսներից գանձվող հաստատագրված վճարները: Դա եւս լուրջ քայլ կլինի ավտոբուսային տնտեսության բարելավման համար: Սակայն այն, իհարկե, կբախվի վերեւում հիշատակված երթուղային գծեր ունեցող պատգամավորների, կառավարության եւ այլ պաշտոնյաների ուժգին դիմադրությանն ու հակազդեցությանը: Գուցե այս հանգամանքով է պայմանավորված նաեւ ամիսներ առաջ քաղաքապետ Ռոբերտ Նազարյանի՝ 40 ավտոբուս Հայաստան բերելու հայտարարության անկատար մնալը: Հիշեցնենք, որ Լիոնի քաղաքապետարանը պատրաստակամություն է հայտնել այդ շահագործված, բայց լավ վիճակում գտնվող ավտոբուսները խորհրդանշական գներով տրամադրել Երեւանին: Իսկ թե «ինչո՞ւ են ուշանում այդ ավտոբուսները» հարցին տրանսպորտի վարչության պետը պատասխանեց, որ ոչինչ չի կարող անել: Գուցե քաղաքապետն իմանա, թե ինչպե՞ս եւ ե՞րբ է իրականություն դառնալու մայրաքաղաքում ավտոբուսների ավելացման մասին իր խոստումը: Համենայն դեպս, առայժմ Լիոնի ավտոբուսները Լիոնում են, իսկ խոստումն այստեղ մնում է խոստում:

Այսպիսով կարող ենք փաստել, որ առայժմ երթուղային տաքսիների համար լուրջ մրցակցություն գոյություն չունի: Տրամվայների եւ տրոլեյբուսների հետագա ճակատագիրը որոշելու կոչված, վարչապետի որոշմամբ ստեղծված հանձնաժողովից դեռ որեւէ տեղեկություն չկա: Ավտոբուսների հաստատագրված վճարը նվազեցնելու կամ դրանից ազատելու վերաբերյալ եւս որեւէ առաջարկ չի արվում: Եվ շարունակում ենք ունենալ ուղեւորներով գերբեռնված երթուղային տաքսիներ եւ միկրոավտոբուսներով ծանրաբեռնված փողոցներ, անհետացող տրամվայներ եւ դեռեւս երթեւեկող տրոլեյբուսներ, աստիճանաբար նվազող, հին ու անհարմար ավտոբուսներ:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

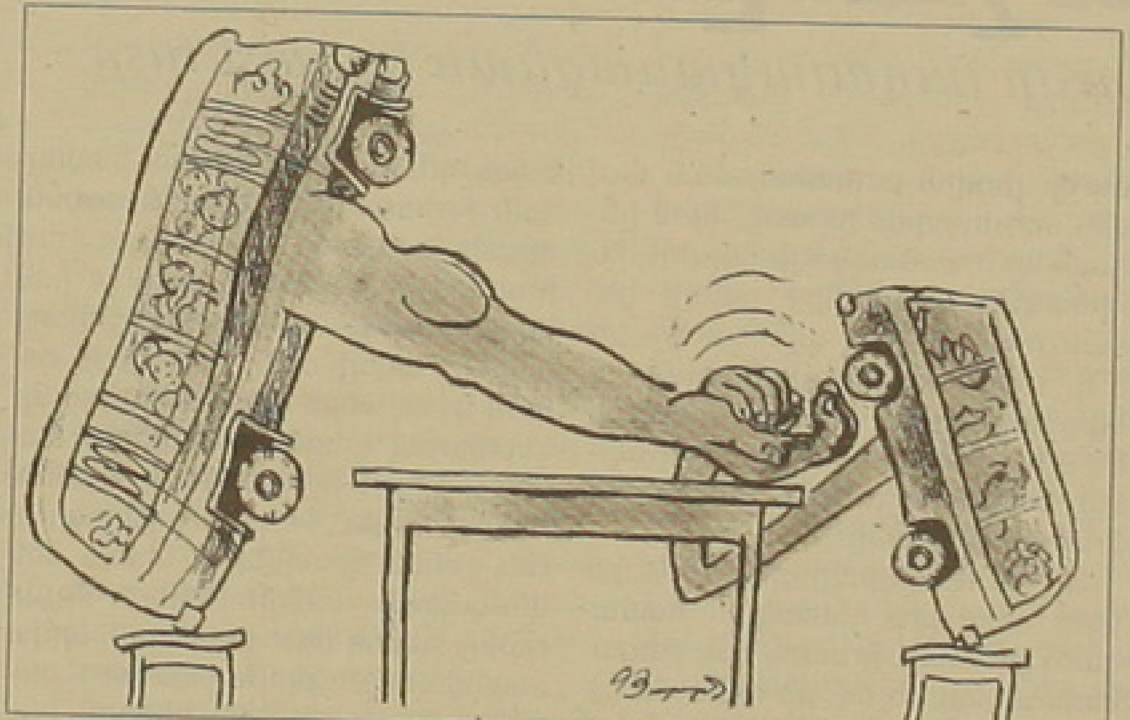

www.azg.am

ԵՌԱԲԼՈՒՐ ԵՎ ՊԱՆԹԵՈՆ

Հարգանքի տուրք «հոկտեմբերի 27-ի» ահաբեկչության զոհերի հիշատակին

ԵՐԵՎԱՆ, 28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հոկտեմբերի 27-ին ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը, ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը, կառավարության անդամներ, պատգամավորներ եւ պաշտոնատար այլ անձինք այցելեցին Եռաբլուր եւ Պանթեոն՝ հարգանքի տուրք մատուցելու երեք տարի առաջ՝ հոկտեմբերի 27-ին, ահաբեկչության զոհ դարձած պետական գործիչների հիշատակին:

«Շատ բան կփոխվեր, եթե չլիներ «հոկտեմբերի 27-ը», որից հետո դժվար էր վերականգնել այն հույսն ու հավատը, որ ժողովուրդն ուներ Վազգեն Սարգսյանի եւ Կարեն Դեմիրճյանի «Միասնություն» դաշինքի հանդեպ: Սակայն պետությունը կարողացավ իր մեջ ուժ գտնել այդ սոսկալի ցնցումից հետո ոտքի կանգնելու՝ հաղթահարելով կասկածամտության, անվստահության, անկայունության շրջանը: Մենք կարողացանք ոտքի կանգնել, որպեսզի մեր զոհված ընկերների սկսած գործը մինչեւ վերջ հասցնենք»,- ասաց ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը:

Պատասխանելով լրագրողների հարցին, թե ինչպես է վերաբերվում դատավարության ընթացքին, եւ եթե կան ոճրագործության կազմակերպիչներ, արդյոք կհայտնաբերվե՞ն, ՀՀ վարչապետն ասաց. «Հարկավոր չէ ամեն ինչ կապել մեկ դատավարության ընթացքի հետ: Որ երեք տարվա ընթացքում դատական գործը չի ավարտվել, պատճառը ոչ թե այն է, որ չգիտենք, թե ով է ոճրագործության հեղինակը: Դա որոշակի գործընթաց է՝ հետագայում ինքներս մեզ չմեղադրենք, որ հնարավորություն չտվեցինք բոլորին արտահայտելու իրենց մտքերը, կասկածները, վարկածները: Դատավարության ավարտը ցույց կտա, թե ինչ նոր բացահայտումներ կլինեն: Կյանքն առաջ է ընթանում, եւ որեւէ բան երբեք գաղտնի չի մնում»:

Մշակվում է հայ-իրանական տնտեսական համագործակցության 5-ամյա ծրագիրը

ԵՐԵՎԱՆ, 28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանում Իրանի դեսպան Մոհամմադ Ֆարհադ Քոլեյնիի տվյալներով, 2002 թ. վերջին վեց ամիսներին հայ-իրանական սահմանը հատել է 14 հազար բեռնատար ավտոմեքենա, ինչն ավելին է, քան ամբողջ անցյալ տարվա ցուցանիշը: Երեւանից Թեհրան ու Թավրիզ եւ հակառակ ուղղությամբ շաբաթական կատարվում է 4-5 չվերթ, որոնցով այս տարվա ընթացքում փոխադրվել են երկու երկրների 50 հազար քաղաքացիներ: Այս տվյալները «Հայաստանի արտաքին տնտեսական կապերի եւ տարածաշրջանային համագործակցության արդի խնդիրները» թեմայով սեմինարի ժամանակ ներկայացնելով, դեսպանը նշեց, որ վերջին երկու տարիներին Հայաստանի եւ Իրանի տնտեսական հարաբերությունները որակական փոփոխություններ են կրել, եւ երկու երկրների կառավարությունները ներկայումս ավելի շատ են ուշադրություն դարձնում ենթակառուցվածքների ձեւավորմանը: Մշակման փուլում է հայ-իրանական տնտեսական համագործակցության 5-ամյա ծրագիրը:

Դիվանագետի տեղեկատվությամբ, Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպությանն Իրանի եւ Հայաստանի անդամակցությունից հետո հնարավոր է, որ մեղմացվեն ներկայումս երկու երկրների միջեւ առեւտրում գործող սակագները:

Անդրադառնալով «Նաիրիտ-1»-ի սեփականաշնորհումից հետո ծագած խնդիրներին, նա ընդգծեց, որ դրանց լուծման ժամանակ պետք է հաշվի առնվեն հարակից, մասնավորապես, Իրանի քիմիայի ճյուղում առկա իրողությունները: Ներկայումս այդ երկրում գործում է 13 քիմիական համալիր, որոնց թիվն առաջիկա տարիներին նախատեսվում է հասցնել 24-ի, եւ այդ պարագայում, Մ. Քոլեյնիի հավաստմամբ, Իրանը կդառնա քիմիական արդյունաբերության համաշխարհային բեւեռներից մեկը:

Հայաստանի արդյունաբերողների եւ գործարարների (գործատուների) միության նախագահ Արսեն Ղազարյանը, արծարծելով «Նաիրիտ-1»-ի խնդիրը, ընդգծեց, որ գործարանի սեփականատեր «Ռանսաս» ընկերությունը դժվարություններ ունի «Ռանսաս-Նաիրիտի» վարկավորման գործում, քանի որ վարկատուները, նկատի ունենալով Հայաստանից տրանսպորտային հյուսիսային ելքերի թանկությունը, իրական չեն համարում «Ռանսասի» ծրագրերը:

Ավարտվում է հացահատիկի բերքահավաքը

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության օպերատիվ տվյալներով հնձված շուրջ 185 հազար հեկտար հացահատիկի ցանքատարածքներից հավաքվել է 409181 տոննա բերք: Բերքատվության ամենաբարձր ցուցանիշ ապահովել է Արմավիրի մարզը, որտեղ հեկտարի միջին բերքատվությունը կազմում է 38 ցենտներ՝ նախորդ տարվա 33-ի փոխարեն: Հացահատիկի բերքատվության ամենացածր ցուցանիշն արձանագրվել է Կոտայքի մարզում՝ 12,5 ցենտներ, որը նախորդ տարվա համեմատությամբ ավելացել է ընդամենը 2 ցենտներով:

Բերքահավաքն արդեն ավարտվել է Արարատի մարզում: Հնձված 13041 հա ցանքատարածքից հավաքվել է 40427 տոննա բերք (հեկտարի միջին բերքատվությունը մարզում այս տարի կտրուկ ավելացել է՝ կազմելով 31 ցենտներ նախորդ տարվա 25,2-ի փոխարեն): Հացահատիկի բերքահավաքն ավարտվել է նաեւ Երեւանում, Վայոց ձորի, Սյունիքի, Կոտայքի, Գեղարքունիքի, Արագածոտնի եւ Արմավիրի մարզերում:

Ընթացիկ տարում բերքատվության միջին ցուցանիշը նվազել է Երեւանում, նախորդ տարվա 34-ի փոխարեն այս տարի կազմել է ընդամենը 28,4 ցենտներ, հավաքվել է 860 տոննա բերք: Հացահատիկային մշակաբույսերի ցանքատարածքները նվազել են Գեղարքունիքի մարզում, նախորդ տարվա 42705 հեկտարի փոխարեն կազմել են 33221 հեկտար: Դրա փոխարեն զգալիորեն ավելացել է հեկտարի միջին բերքատվությունը՝ 12 ցենտներից հասնելով 20-ի: Չնչին քանակությամբ ցանքատարածքները նվազել են նաեւ Արագածոտնի, Կոտայքի, Սյունիքի մարզերում: Տավուշի մարզում հացահատիկի ցանքատարածքները նախորդ տարվա համեմատությամբ կրկնակի ավելացել են՝ 6046-ից հասնելով 11173 հեկտարի: Աճի միտում է նկատվում նաեւ Վայոց ձորի, Շիրակի, Լոռու եւ Արմավիրի մարզերում: Եվ եթե մյուս մարզերում դրական միտում է համարվում հացահատիկի ցանքատարածքների ավելացումը, ապա Արարատի մարզում՝ ընդհակառակը: Ուրախալի է, որ այստեղ հացահատիկի ցանքատարածքներն իրենց տեղը զիջում են բանջարանոցային մշակաբույսերին եւ խաղողի նորատունկ այգիներին:

Հանրապետությունում կատարվել է 192002 հեկտար հացահատիկային մշակաբույսերի ցանք (2001 թ. եղել է 193092 հա), որից հնձվել է 184492 հեկտարը: Հացահատիկի միջին բերքատվությունը նախորդ տարվա համեմատությամբ ավելացել է՝ 18,1-ից հասնելով 22,1 ցենտների: Հացահատիկի բերքահավաքն ավարտին է մոտենում Լոռու եւ Տավուշի մարզերում: Աշխատանքները շարունակվում են նաեւ Շիրակի մարզում:

ՆԵԼԼԻ ՍԱՀԱԿՅԱՆ

Անդրադարձ

ՄԻ ՀԱՂՈՐԴՄԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

Պետական հեղաշրջումը... շարունակվում է

Հոկտեմբերի 27-ի գործի քաղաքականացման ենթատեքստը

Լրացավ 1999 թվականի հոկտեմբերի 27-ի անագորույն ոճրագործության 3-րդ տարին: Նույն օրվա երեկոյան «Շանթ» հեռուստաընկերության եթերում կլոր սեղան էր նվիրված հոկտեմբերի 27-ի գործով դատավարության ընթացքին: Մասնակցում էին ԱԺ պատգամավոր, գործով տուժող Հերմինե Նաղդալյանը, տրանսպորտի եւ կապի նախարար, գործով մյուս տուժող Անդրանիկ Մանուկյանը եւ «Հանրապետություն» կուսակցության խորհրդի նախագահ, Երեւանի նախկին քաղաքապետ Ալբերտ Բազեյանը: Հենց վերջինս էլ արտահայտեց մի շարք միանգամայն վիճելի ու առնվազն ինձ համար կատարելապես անընդունելի տեսակետներ, որոնց չեմ կարող չանդրադառնալ:

1. Ըստ պրն Բազեյանի, «1999-ին կատարվածը պետական հեղաշրջում էր, որի նպատակը երկրում մեկ անձի բացարձակ իշխանության հաստատումն էր», եւ քանի որ «այդ նպատակն արդեն կատարված է», ապա դա նշանակում է, որ «պետական հեղաշրջումն ավարտված է»:

Համաձայն չեմ, քանզի.

ա/ Հոկտեմբերի 27-ին կատարվածը պետական հեղաշրջում չէր, պետական հեղաշրջման փորձ էր, այն էլ ձախողված: Որովհետեւ ցանկացած հեղաշրջում կամ հեղաշրջման փորձ ուղղված է լինում նախ եւ առաջ պետության ղեկավարի դեմ, միտված է լինում նրան տապալելուն: Ռոբերտ Քոչարյանն այդ ոճրագործության հետեւանքով չտապալվեց, հետեւաբար՝ դա իրոք ձախողված փորձ էր:

բ/ Հոկտեմբերի 27-ի դավաճանական կրակոցների երիցս նզովյալ հեղինակների նպատակն ամենեւին էլ երկրում «մեկ անձի բացարձակ իշխանության հաստատումը» չէր, դա ակնհայտ է: Եթե նույնիսկ ընդունենք, որ ոճրագործությունից հետո այդ մեկ անձի, տվյալ դեպքում նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի բացարձակ իշխանությունն իսկապես հաստատվել էլ է (ինչը նույնպես խիստ թեական պնդում է), ապա այնուամենայնիվ չենք կարող չնկատել, որ այդ իրողությունը հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործության հետեւանքն է, ոչ թե «նպատակը»: Նպատակի եւ հետեւանքի այս կարգի «շփոթումը» բացահայտ քաղաքական շահարկում է:

գ/ Նկատի ունենալով, որ ոճրագործության առաջին իսկ ժամերից սկսած եւ մինչեւ այժմ պահպանվող ձգտումը կա հոկտեմբերի 27-ի իրադարձությունների մեղսակցության կասկածանքով հասնել նախագահի տապալմանը, հեղաշրջման փորձերն ամենեւին ավարտված չեն, շարունակվում են: Դա սողացող հեղաշրջում է, եւ բոլոր նրանք, ովքեր գիտակցաբար թե անգիտակցաբար տուրք են տալիս այդ մտայնությանը, տվյալ գործընթացի մասնակիցներն են:

2. Պրն Բազեյանը պնդում էր, թե «մինչեւ երկրում իշխանափոխություն չլինի՝ գործը լրիվին չի բացահայտվի»: Դարձյալ կասկածելի պնդում է, որովհետեւ.

ա/ այս կերպ, առանց որեւէ ապացույցի, փորձ է արվում հասարակությանը ներշնչել, թե իբր ներկա իշխանությունները, տվյալ դեպքում նախագահը, ինչ-որ բանով խանգարում է գործի լրիվին բացահայտմանը: Անհամոզիչ է: Նախագահին առնվազն մինչեւ 2000 թվականի մայիս գրեթե կատարելապես մեկուսացված էր, երկրում բացարձակ իշխանությունը պահպանում էին հականախագահական ուժերը: Եթե ապացուցելու բան լիներ այն ժամանակ, շատ հեշտերով կապացուցվեր:

բ/ Իշխանափոխության պարագայում գործի լրիվին բացահայտման խոստումը այլ բան չէ, քան հավաստում, որ նոր իշխանությունը, որը ենթադրաբար պետք է կազմված լինի պրն Բազեյանի նման մտածողներից, ամենակոպիտ միջամտություն է կատարելու դատական գործընթացի մեջ եւ դատարանին ու հասարակությանը պարտադրելու է իր արդեն պատրաստի եզրակացությունը ենթադրյալ կազմակերպիչների մասին: Սա արդար դատավարության համաժողովրդական պահանջի հետ ոչ մի ընդհանուր բան չունեցող կեցվածք է: Իսկ եթե այդ ենթադրյալ նոր իշխանությունը նման բան չանի եւ, այնուամենայնիվ, որեւէ կազմակերպիչ այդպես էլ չբացահայտվի՞: Չէ՞ որ նույնիսկ պրն Բազեյանը խնդրո առարկա կլոր սեղանի ժամանակ չէր բացառում այդ հնարավորությունը, թեկուզեւ այդ մասին խոսեց հպանցիկ: Ա՞յդ դեպքում ինչ է լինելու: Ռոբերտ Քոչարյանից ներողություն են խնդրելու եւ նորից հե՞տ են բերելու: Իսկ միգուցե ճշմարտությունն այն է, որ գործի լրիվին բացահայտման մասին մշուշապատ խոստումներն ընդամենը ծխածածկույթ են, որի հեղինակներին ամենից ավելի հետաքրքրում է ոչ թե այն հարցը, թե ո՞վ է ոճրագործության իրական կազմակերպիչը, այլ այն, թե որքա՞ն կհաջողվի մեղքը բարդել ներկա նախագահի վրա եւ հասնել նրա տապալմանը:

3. Պրն Բազեյանը պնդում էր, թե մենք «անկախ դատական համակարգ չունենք», դրանով իսկ բացահայտ ակնարկելով, թե հոկտեմբերի 27-ի գործով ընթացող դատավարությունը «ֆարս է» (իր բառն է), այսինքն՝ դատարանը, Սամվել Ուզունյանի գլխավորությամբ, քաղաքական պատվեր է կատարում, ազնիվ չէ, կաշկանդված է: Դատարանի նկատմամբ նման անվստահության ապացույց չբերելով այդպիսի հրապարակային հայտարարություն կատարելն առնվազն վիրավորանք է, որն իրենց թույլ չտվեցին նույնիսկ զոհվածների այրիներն ու հարազատները հոկտեմբերի 24-ին ժուռնալիստի տանը տված մամլո ասուլիսում: Հետեւաբար, պրն Բազեյանը կամա-ակամա ջուր է լցնում այն ուժերի ջրաղացին, ովքեր ոճրագործության առաջին իսկ ժամերից սկսած մինչեւ հիմա փորձում էին ու փորձում են զոհվածների հարազատների կորստի անչափելի կսկիծը ծառայեցնել Ռոբերտ Քոչարյանից վրեժ լուծելու, նրան ասպարեզից հեռացնելու եւ քաղաքական իշխանության հասնելու անբարո նպատակին:

4. Պարոն Բազեյանը, տիկին Նաղդալյանը եւ պրն Մանուկյանը, ինչպես նաեւ գրեթե մյուս բոլոր տուժողները եւ հասարակության մի զգալի մասը ելնում են այն կանխադրույթից, որ ոճրագործների թիկունքում անվերապահորեն կազմակերպիչներ կան: Ըստ պրն Բազեյանի անթաքույց ակնարկների այդ կազմակերպիչը Ռոբերտ Քոչարյանն է, ըստ պրն Մանուկյանի խոր համոզման՝ Քոչարյանը չէ: Ավելին, տրանսպորտի եւ կապի նախարարը, որը հրաշքով կենդանի մնաց եւ իր իսկ հավաստմամբ՝ զոհվածներից հետո ամենից ավելի շատ տուժածն է, գտնում էր, որ «եթե նախաքննությունը ենթադրյալ կազմակերպիչների մասին եղած 10-ից ավելի վարկածներով զբաղվեր նույնքան ջանադրորեն, որքան զբաղվել էր միայն մեկ վարկածով» (դեպի Ռոբերտ Քոչարյանը տանող հետքեր որոնելով), ապա «հանցագործությունը վաղուց բացահայտված կլիներ»: Լիովին համաձայն եմ Անդրանիկ Մանուկյանի դիտարկմանը: **«Ազգի»** իմ նախորդ հրապարակումներում բազմիցս նշել եմ, որ Ռոբերտ Քոչարյանը չէր կարող կանգնած լինել ոճրագործության կազմակերպիչների թիկունքում: Բոլոր նրանք, այդ թվում նաեւ պրն Բազեյանը, ովքեր ներկա նախագահին մեղադրում են իբր թե ոճրագործներին հովանավորելու, նրանց կյանքի երաշխիքներ տալու մեջ, չեն նկատում մի տարրական բան. դրանով իսկ ապացուցում են Ռոբերտ Քոչարյանի անմեղությունը: Որովհետեւ եթե Քոչարյանը ոճրագործության կազմակերպիչ լիներ, ապա ամենից ավելի ինքը պիտի շահագրգռված լիներ, որ դատավարությունն ավարտվեր որքան կարելի է շուտ, մահվան դատավճիռ կայացվեր եւ անհապաղ ի կատար ածվեր: Եթե Քոչարյանը դրան «խանգարում» է, ապա հասկանալի է, որ նա ոճրագործների հնարավոր «խոսելուց» վախենալու բան չունի: Նրանք, ովքեր կարծում են, թե մահվան դատավճռի դեպքում ոճրագործները «կերգեն» (որքան հիշում եմ՝ Վիկտոր Դալլաքյանի արտահայտությունն է), սխալվում են, քանզի այդպիսի դատավճռից հետո այլեւս ոչ մեկի «երգը» լսող չի լինի, հարցը կփակվի: Մեկընդմիշտ:

Եվ վերջինը. այնպիսի համընդհանուր աղետ, ինչպիսին հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործությունն էր, պետք է համախմբող ազդեցություն ունենար մեր հասարակության վրա, եւ այդ համախմբումը պետք է կատարվեր առաջին հերթին հենց նախագահի շուրջ: Մենք այդ տեսանք եւ 2001 թվականի սեպտեմբերի 11-ի ամերիկյան ողբերգության, եւ մի քանի օր առաջվա՝ հոկտեմբերի 23-ի Մոսկվայի ողբերգության աշխարհը ցնցած դեպքերի համապատկերում: Թե ամերիկյան ժողովուրդը, թե Ռուսաստանի քաղաքացիների մեծ մասը համախմբվեց իրենց նախագահների շուրջ, մի կողմ դնելով հատվածական շահագրգռություններն ու քաղաքական տարաձայնությունները: Մեզանում արդեն երեք երկար ու ձիգ տարի հակառակն է տեղի ունենում: Որովհետեւ շատ հնարավոր է՝ մեր գեգը... մեր մեջ է: Կազմակերպիչները մեր մեջ են, որ արել ու անում են հնարավոր ամեն ինչ՝ մեղքը նախագահի վրա գցելով կասկածն իրենցից հեռացնելու համար: Ըստ իս՝ սա է հոկտեմբերի 27-ի գործի քաղաքականացման ենթատեքստը:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ընտրատեղամասային էտյուդներ

Տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններն ավարտվեցին: Ամեն ինչ մնաց հետեւում՝ նախընտրական քարոզարշավի պարտադիր «բաղադրամասերը»՝ գովազդներ, խոստումներ, ծրագրեր, ընտրակաշառքներ մանր ու միջին (ասես սիրո խոստումներ լինեն), թաղային հեղինակության տղերքի հրարանցում, գլխավոր թեկնածուների շտաբների ու ենթաշտաբների մոտ մեքենաների գիշեր ու զոր պարեկում, ստորագրահավաք, փողոցների տեղ-տեղ կարկատում եւ այլ բաներ: Պղտոր ջրերում ձկներ որսալ սիրողներն օգտվեցին առիթից՝ իրենց որոշ հարցերը լուծեցին փոխարենը կազմակերպելով եւ մի քանի ձայներ գրանցելով այս ու այն թեկնածուի օգտին:

«Այս անգամ ընտրություններն ավելի կազմակերպված անցան, հանգիստ ավելի նվազ խախտումներով (հիմնականում ընտրացուցակների անճշտությունների պատճառով, պարզ անփութություն)», ասացինք ու հավելեցինք, որ բնակիչների քաղաքացիական ակտիվությունը նախորդ ընտրությունների համեմատությամբ բարձր էր: Չնայած սրան, ում հարցնում էի, չէին գնացել եւ իրենց քաղաքացիական պարտքը թերացել էին կատարել, որովհետեւ կամ չեն հավատում, կամ անկարեւոր են համարում, թե ոչինչ չի փոխվի, որ բոլորը մեկ են, կամ էլ իրենց ձայներն արդեն վերցված էին... Սա այսպես, բայց մի այլ բան կա, որ անկարեւոր կարող է թվալ, սակայն հոգեբանորեն պատճառաբանված է:

Արաբկիր համայնքի թիվ 7/2 ընտրատեղամասը տեղակայված է Մերգելյան ինստիտուտի զարաժներում՝ բավականին հետ ընկած խուլ մի փողոցում, սեփական տների արանքում: Ընտրությունները մինչեւ ժամը 20:00-ն էին: Հատկապես այս ժամերին, մութն ընկնելուն պես որեւէ մեկը չի գնա այստեղ եւ ընդհանրապես Հակոբյան, ապա եւ Քեռու, Արաբկիրի, Կալենցի փողոցներով մթին դժվար է քայլելը, անմայթ, փոսորակներով գյուղական վայրերին բնորոշ, տնամերձերից ու հարակից շինություններից օրըստօրե նեղացող անցուղիներ շներով ու աղբակույտերով լրացված: (Թեեւ այս փողոցներում շքեղ առանձնատներ են վեր խոյանում, բայց բարեկարգում գրեթե չի արվում): Կիսամութ այս փողոցների կեռմաններով անցնել՝ հասնելու մի ընտրատեղամաս՝ սովետական կիսախուլ գյուղերի կլուբներին բնորոշ անհրապույր մի վայր, բնավ չես տրամադրվում: Երկաթե մեծ դարպասներից երբ ներս մտնես, քեզ կդիմավորեն խորհրդային ժամանակներից մնացած կարգախոսները՝ «Վարորդ, գծում եղիր ուշադիր ու կարգապահ» եւ այլն, ապա նույնքան անհարմար, մի քիչ վտանգավոր երկաթյա աստիճաններով կբարձրանաս ու կմտնես գորշ ու տաք ուղղանկյունաձեւ մի սենյակ, կմոտենաս կիտ-կտած սեղանների մոտ նստած մեկին, որն անունդ կկարդա ու կասի, որ իբր սա դու չես, որովհետեւ սխալ է գրված եւ այլն: Իսկ երբ կճշտես, քեզ կտպեն 2 քվեաթերթիկ ու մի խցիկ: Համայնքապետների գլխավոր դերակատարների գովազդի պակաս չկար, նրանց ճանաչում ես: Բայց ա՞յ ավագանու «մեծածավալ» անվանացուցակը գլխացավանք էր, ոչ անունն ես լսել, ոչ ձայնը, ոչ էլ երեսը տեսել (դրսում կանգնած տղաների կցկտուր խոսքերից թեկնածուների մասին, կլսես, թե մեկը նախկինում վարորդ էր, մյուսը՝ բլոտիս կամ բակային ֆուտբոլի չեմպիոն եւ այլն), պարապ-սարապներ հավատա՞ս, թե՞ չհավատաս: Երկար չես մտածում՝ բոլորին դեմ ես ու վերջ: Դռների մոտ հավաքվածների տենդագին հայացքներից ու բջջային հեռախոսների զնգզնգոցների միջից դուրս ես գալիս հետեւելով մետաղյա աստիճանների սառը արձագանքներին:

Հնարավոր չէ՞ այդ ընտրատեղամասը տեղափոխել ավելի հարմարավետ եւ էսթետիկապես նաեւ հաճելի մի վայր, եւ ավելի բարեհամբույր լինել՝ փոխանակ այդչափ լարվածության եւ անբավարարվածության, չէ՞ որ առջեւում նորից ընտրություններ են: Թե՞ սա միտումնավոր է արվում:

Մ. Բ.

ԵՎՐԱՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

Թուրքիայի անդամակցությունը մերժելու պատճառաբանությունները կազմում են 161 էջ

«Կալիֆոռնիա կուրիեր» շաբաթաթերթի հրատարակիչ եւ խմբագիր Հարութ Սասունյանն իր հերթական սյունակում այս անգամ գրում է, որ Եվրամիությունը բարեբախտաբար ոչ խաբվեց թուրքական խորհրդարանի վերջին շրջանում հապճեպորեն ընդունած որոշումներից, ոչ էլ ենթարկվեց Բուշի վարչակարգի ճնշումներին:

Միջազգային այդ կազմակերպությունը, շարունակում է նա, Թուրքիայի անդամակցության համար որոշակի ժամկետ չնշեց, պատճառաբանելով, որ ներկայացված պահանջներն այդ երկիրը չի կատարում: Հոկտեմբերի 9-ին հրապարակած 161 էջանոց զեկույցում Եվրամիությունը մանրամասնորեն ներկայացրել է որոշ ոլորտներում Թուրքիայի չափազանց դանդաղ առաջընթացը, իսկ այլ ոլորտներում բարեփոխումների իսպառ բացակայությունը: Եվրոպացիները չափազանց վրդովված էին իրենց ներքին գործերում ամերիկացի «ճուռակների» միջամտությունից:

«Ես համաձայն չեմ նման կարգի միջամտությանը: Մենք ինքներս կճշտենք մեր դիրքորոշումը: Համոզված ենք, որ Թուրքիան, ինչպես ցանկացած այլ թեկնածու, պարտավոր է բավարարել մեր բոլոր պահանջները», Ռոյթերի թղթակցին ասել է ընդարձակման գծով ԵՄ-ի գլխավոր տնօրեն Էնեկո Լանդաբուրոն:

Այնուհետեւ Թուրքիայի չկատարած պարտավորությունների երկար ցուցակից Սասունյանն առանձնացրել է հետեւյալները.

- Ամբաստանյալներին կալանքի տակ են պահում առանց իրավաբանի ծառայությունից օգտվելու հնարավորություն տալու: Հատկապես ծանր վիճակում են պետանվտանգության դատական մարմինների կողմից մեղադրվածները: Այդ մարմինները գործում են միջազգային մակարդակների կոպիտ խախտումներով:
- Դատավորների կազմը չի գործում անկախ եւ հետեւողական:
- Շարունակվում են բանտարկյալների հանդեպ կիրառվող կտտանքներն ու անթույլատրելի վերաբերմունքը: Ոստիկանության եւ կալանավայրերի օրինախախտ ներկայացուցիչները չեն հետապնդվում դատական կարգով:
- Շարունակվում է գրողների, լրագրողների եւ հրատարակիչների դատական կարգով հետապնդումը:
- Կրոնական փոքրամասնությունները շարունակում են սահմանափակումներ դիմագրավել հատկապես մարդու իրավունքների, կրթության եւ հոգեւոր վերապատրաստումների բնագավառներում:
- Շարունակվում է երեխաների աշխատանքային շահագործումը:
- Շարունակվում են արհմիութենական կազմակերպությունների առջեւ դրված սահմանափակումները:
- Կաշառակերությունը շարունակում է մնալ լուրջ խնդիր: Այդ հարցի վերաբերյալ Եվրախորհրդի որոշումները չեն վավերացվել:
- Ազգային անվտանգության խորհրդի կազմից եւ դերի վերաբերյալ սահմանադրական բարեփոխումները չեն իրագործվել:
- Թուրքիան բավարար չափով չի խրախուսում Կիպրոսի հարցի կարգավորմանն ուղղված թուրք կիպրոսցիների ջանքերը:
- Ցարդ ընդունված բարեփոխումները դեռեւս իրենց մեջ պարունակում են տարրական իրավունքների եւ ազատությունների սահմանափակումներ: Այդ սահմանափակումները հատկապես նկատելի են բանավոր եւ գրավոր արտահայտվելու, հեռափոխելու, ազատ հավաքվելու եւ դավանելու ոլորտներում:
- Թուրքիայի բարձրագույն ընտրական վարչության որոշումը՝ արգելել քաղաքական մի կուսակցության առաջնորդի մասնակցությունը նոյեմբերի 3-ի ընտրություններին, հակասում է ընդունված բարեփոխումներին:
- Թուրքիան պարտավոր է նվազեցնել փողի արժեզրկման քրոնիկական դարձած իր տեմպերը: Բանկային համակարգում հաշվապահական մակարդակները պետք է համապատասխանեն միջազգային նորմերին: Պետական բանկերի սեփականացմանը պետք է զարկ տրվի:
- Անհրաժեշտ է քաջալերել անմիջական օտար ներդրումները, դյուրացնելով նախատեսված գործընթացները, վերացնելով բյուրոկրատիան եւ մյուս խոչընդոտները:

Բազմաթիվ այլ թերություններ կան հողագործության, ձկնարդյունաբերության, տրանսպորտի, հարկային եւ վիճակագրական, ինչպես նաեւ սոցիալական, աշխատանքային, միջավայրի պաշտպանության, սպառողական եւ առողջապահական ոլորտներում, նշում է Սասունյանը՝ ափսոսանք հայտնելով, որ, դժբախտաբար, Հայոց ցեղասպանության ճանաչման կամ շրջափակման վերացման մասին Թուրքիային ոչ մի պահանջ չի ներկայացվել Եվրամիության զեկուցագրում:

Այնտեղ սոսկ նշված է, գրում է նա, որ հայ-թուրքական սահմանը դեռեւս մնում է փակ, առանց կոնկրետ մեղավորի անունը տալու:

Զեկուցագիրը հստակ հասկացնում է թուրքերին, որ իրենցից բացի ոչ ոք մեղավոր չէ անդամության թեկնածու չընտրվելու մեջ, եւ որ դրան հասնելու համար Թուրքիան լուրջ քայլեր պետք է կատարի եւ ոչ թե փորձի կեղծ կամ մասնակի բարենորոգումներով խաբել Եվրամիությանը:

Բրազիլիայի նոր նախագահը նախկին խառատ է

113-ամյա հանրապետության ավանդույթը խախտվեց

Բրազիլիայի Հանրապետության 113-ամյա պատմության մեջ առաջին անգամ չքավոր ընտանիքից սերած նախկին բանվորը դառնում է երկրի նախագահ: Կիրակի օրը կայացած նախագահական ընտրությունների երկրորդ փուլում Աշխատավորների կուսակցության թեկնածու Լուիս Ինասիո Լուլա դա Սիլվան, որին շատ հաճախ Լուլա են անվանում, համոզիչ հաղթանակ տարավ՝ քվեների 63 տոկոսով դառնալով երկրի նախագահ: Դա տեղի ունեցավ նրա 57-ամյակի օրը:

Լուլայի մրցակիցը՝ 60-ամյա սենատոր Խոսե Սերան, Սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության ղեկավարն է եւ նախկին նախագահ Ֆեռնանդո Հենրիկե Կարդոսոյի հովանավորյալը: Սերան 2-րդ փուլում ստացավ քվեների 37 տոկոսը: «Լիբերասիոն» թերթը հիշեցնում է, որ ընտրությունների առաջին փուլում Լուլան արդեն որոշակի առավելություն ուներ. այն ժամանակ նա ստացել էր 46,3 տոկոս, Սերան՝ 23,2 տոկոս: Միջազգային լրատվամիջոցներն արձանագրում են, որ թեեւ Սերան եղել է առողջապահության նախարար, բայց առաջնորդի ջիղ չունի: Բացի դրանից, բրազիլացիները դժգոհ են Կարդոսոյի նախագահության 7 տարիներին երկրի կառավարության վարած քաղաքականությունից, որը հանգեցրել է ֆինանսական, տնտեսական եւ սոցիալական ճգնաժամի:

Լուիս Ինասիո Լուլա դա Սիլվան հաջողության հասավ 13 տարի տեւած պայքարից հետո: Նախագահության համար նա պայքարում է 1989 թվականից, եւ ավարտված ընտրությունները նախագահ դառնալու նրա 4-րդ փորձն էր: 7 տարեկանում Սան Պաուլու գալով՝ գոյատեւման միջոցներ է փնտրել, խառատություն սովորել: Լուլայից առաջ Բրազիլիայում ավանդաբար իշխանության ղեկին մոտ են եղել զինվորական խունտաները:

Պ. Ռ.

ՌՈՒՍԱԿԱՆ

Պատանդների ազատումը դեռ հաղթանակ չէ

Սկիզբը էջ 1

Շաբաթ վաղ առավոտյան Մոսկվայի Թատերական կենտրոնի շուրջ 700 պատանդների ազատման գործողությունից հետո նախագահ Վլադիմիր Պուտինը հեռուստաելույթի ժամանակ հայտարարեց, թե «ոչ ոք չի կարող ծնկի բերել Ռուսաստանին»:

Երեկ սգո օր էր հայտարարված Ռուսաստանում: Մարդիկ շարունակ ծաղիկներ էին դնում Թատերական կենտրոնի առջեւի հրապարակում: Հանրահայտ երգիչ, Պետդումայի պատգամավոր Իոսիֆ Կոբզոնը, որը մի քանի անգամ փորձել էր բանակցել կենտրոնի շենքը զավթած չեչեն ահաբեկիչների հետ, արդեն շաբաթ օրը հայտարարեց. «Հաղթանակ տոնելն անմտություն կլիներ. սա ազգային ողբերգություն է»: Բազմաթիվ ռուսների նման նա եւս գտնում է, որ, չնայած ազատման գործողության ընթացքում զոհված պատանդների մեծ թվին, հնարավոր եղավ խուսափել վատթարագույնից՝ շենքի պայթեցումից:

«Լիբերասիոն» թերթի տվյալներով, զոհերի ընտանիքները կստանան 100 հազարական ռուբլի, նախկին պատանդները՝ 50 հազարական: Ականատեսների վկայությամբ, Թատերական կենտրոնում պատանդների թիվը 800-1000 է եղել: Սպանված ահաբեկիչների թիվը մոտ 50 է: Ձերբակալվել են չեչեն 3 ահաբեկիչներ, մեկն էլ՝ ավելի ուշ (տուժածների մեջ): Ըստ «Կոմերսանտ» էլեկտրոնային թերթի, ռուսական բանակի հատուկ ջոկատները շենք են մտել 3 խմբերով: Գլխավոր՝ առաջին խումբը Թատերական կենտրոն է մտել հակագազերով: Դիմադրած ահաբեկիչներն սպանվել են կարճատեւ փոխհրաձգությունից: Պայթուցիկ կրող կին ահաբեկիչների ծոծրակներին են կրակել: Շատերն արդեն մեռած էին թունավորումից:

Փորձագետներից մեկը «Կոմերսանտին» ասել է, թե գազն ավելի վտանգավոր է դարձել, քանի որ փակ դահլիճում մարդիկ քաղցած մնացել էին 56 ժամ, ֆիզիկապես ու հոգեպես հյուծված էին: Ավելին՝ «Մոսկովսկի կոմսոմոլեցի» տվյալներով, գազն օգտագործվել է խտացված չափաբաժնով: Պատանդների ազատման գործողության մասնակիցներից մեկը նույն թերթին հայտնել է, որ գազի խտությունը սովորականից 10-20 անգամ ավելի է եղել:

Ըստ «Կոմերսանտի», անմիջապես հակաթույն ստացած անձինք ողջ կմնան, բայց դահլիճից ուշ դուրս բերված եւ կես ժամից ավելի գազի ազդեցության տակ եղածները դժվար թե վերապրեն: Ըստ երեւույթին, իշխանությունները հիվանդանոցների բժիշկներին որեւէ տեղեկություն չեն տ... օգտագործված գազի բաղադրությ... վերաբերյալ:

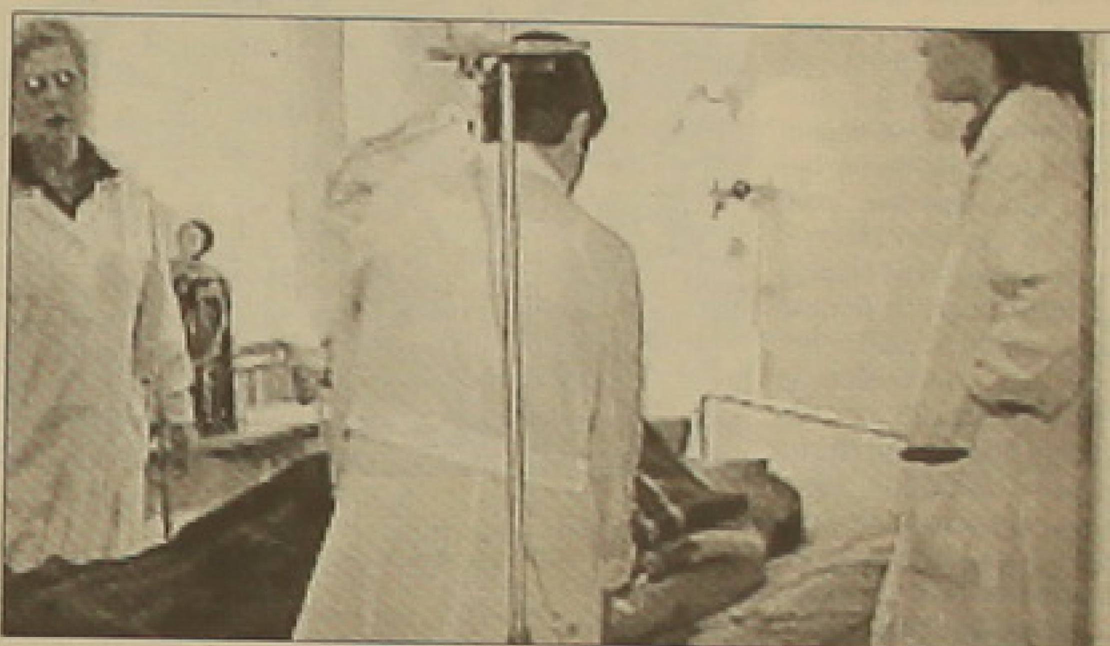

«Էխո Մոսկվի» ռադիոկայա... ընդգծում է, որ առաջին պատանդնե... հիվանդանոցներից դուրս են գրվել ... րակի օրը, թեեւ նախորդ օրն արդեն ... րենց հիանալի են զգացել: Նպատա... թեեւ այն էր, որ նրանց արյան միջ... անհետանան օգտագործված թունանյու... թի վերջին մնացորդները: Մոսկվայի գլ... խավոր անեսթեզիոլոգ Եվգենի Եվդո... կիմովի խոսքերով, «օգտագործվել ... ընդհանուր անզգայացման թմրա... նյութ», որի խոշոր քանակությունն ա... ռաջացնում է «օրգանիզմի հիմնակա... ֆունկցիաների փոփոխություններ, հի... շողության կորուստ, շնչառության եւ ա... րյան շրջանառության խախտումներ»:

Ամերիկացի մի խումբ գիտնականնե... «Լոս Անջելես թայմսում» կարծիք են հայտնել, թե Մոսկվայում օգտագործվել է նյարդակաթվածային գազ՝ «Զարին» կամ «VX», որոնք արգելված են 1997 թ. միջազգային պայմանագրով:

CNN հեռուստակայանի մեկնաբանի կարծիքով, օգտագործվածը ծանր թմրանյութերից պատրաստված գազ է, որն ազդում է ներվային համակարգի վրա: Արեւմտյան ուրիշ մասնագետներ պնդում են, որ նախապես բնավ չօգտագործված գազ է գործածվել, դրա համար էլ բաղադրությունը գաղտնի է պահվում: Ի պատասխան ռուս պաշտոնյաներից մեկը երեկ հայտնեց, որ օգտագործվածը ոստիկանական նշանակության զենք էր եւ ոչ ռազմական: Համենայն դեպս, բոլորն էլ ընդունում են, որ տուժածներին բուժօգնություն հայթայթելու գործը ձախող է, բժիշկներին գաղտնիության պատճառաբանությամբ ոչ մի հակաթույնամիջոց չի տրվել եւ չի թելադրվել: Բժիշկներին մնում է ամեն կերպ արթուն պահել հիվանդներին եւ առատ կաթ խմեցնել...

Ազատման գործողության ժամի վերաբերյալ առկա են հակասական տեղեկություններ: Օպերատիվ շտաբի ներկայացուցիչ Պավել Կուդրյավցեւը շաբաթ առավոտյան 5:55-ին լրագրողներին հայտնեց, թե երկու պատանդ սպանված է, երկուսն էլ՝ վիրավոր: Բայց 5:30-ին պատանդ կանանցից մեկը բջջային հեռախոսով զանգահարել էր «Էխո Մոսկվի» ռադիոկայան, ասելով, թե իրենք գազի հոտ են զգում, իսկ դահլիճից կրակոցների ձայներ են լսվում: Գործողության մասնակիցներից մեկը «Մոսկովսկի կոմսոմոլեցին» խոստովանել է, որ իրենք հարձակումն սկսել են ժամը 5-ին:

Պ. Ռ.

Արեւմուտքում 3 շաբաթ առաջ գիտեին նախապատրաստվող ահաբեկչության մասին

Արեւմուտքի հատուկ ծառայություններն ավելի քան 3 շաբաթ առաջ տեղեկություն են ունեցել Եվրոպայում չեչեն ահաբեկիչների ձեռնարկելիք գործողության վերաբերյալ: Ահաբեկչության կանխատեսման միջազգային կենտրոնի ղեկավար Ռոլան Ժակարը Ֆրանսպրեսի թղթակցին հայտնել է, որ կենտրոնը տվյալներ է ունեցել Եվրոպայում ահաբեկիչների տեղաշարժերի մասին:

Նրա խոսքերով, հայտնի էր, որ «չեչենները Թուրքիայով կմեկնեն Գերմանիա»: Սակայն արեւմուտքի հետախույզներին չի հաջողվել ստույգ պարզել, թե չեչենները կհայտնվեն եւ ահաբեկչություն կձեռնարկեն հենց Գերմանիայո՞ւմ, թե՞ Եվրոպայի մեկ այլ վայրում: Այս կապակցությամբ Ժակարը ենթադրություն է արել, թե չեչենները կարող են բաժանված լինել մի քանի խմբերի. ոմանք մեկնել են Մոսկվա, մյուսները՝ Արեւմտյան Եվրոպա:

Ահաբեկչության կանխատեսման միջազգային կենտրոնի տվյալներն անուղղակիորեն հաստատել է Ասլան Մասխադովի ներկայացուցիչ Ահմեդ Զաքաեւը: Ռոյթեր գործակալությանը տված հարցազրույցում նա հայտարարել է, որ չեչեն անջատականների առաջնորդները չեն կարող երաշխավորել, թե Ռուսաստանի տարածքում ներկայումս չկան Մոսկվայի թատերական կենտրոնը զավթած խմբի նման ուրիշ ահաբեկչական խմբեր: Զաքաեւի կարծիքով, դրանք ի վիճակի են զավթելու շատ ավելի վտանգավոր օբյեկտներ, ասենք ատոմային ձեռնարկություն:

Պ. Ռ.

ԴՊՐՈՑԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ղարաբաղի Չլդրան գիւղը ունեցաւ իր նոր դպրոցաշէնքը

Շնորհիւ «Տիգրան Իգմիրլեան» հիմնարկին

Ո՞վ լսած է Մարտակերտի շրջանի Չլդրան գիւղին անունը. գիւղ մը, որ կորսուած է հրաշագեղ անտառներու լեռնային բարձունքին վրայ. վստահաբար շատ քիչեր լսած կ՚ըլլան այդ անունը, բայց այդտեղ կ՚ապրին 170 տուն հայեր, թիւով՝ 510 բնակիչ, կառչած հայրենի նուիրական հողին, ու անոնց սիրտին մէջ տակաւին կը մնայ սուգը 23 ազատամարտիկներուն, որոնք զոհուած են գիւղի ազատագրական պայքարի օրերուն. զոհեր, որոնք իրենց ետին թողուցած են 61 որբ եւ որբեւայրի: Մարտակերտի շրջանին ամէնէն ծանրօրէն տուժած գիւղերէն մէկն է Չլդրանը: Ազերիները վեց ամիս գրաւման տակ պահած են զայն, քար ու քանդ ըրած անոր խաղողի այգիներն ու սովետի շրջանէն մնացած եօթ տրակտորները: Գիւղի գլխաւոր զբաղումն է երկրագործութիւնը, բայց ոչ ոք ունի դրամագլուխ ու «տեխնոլոգիա», կ՚ապրին մեկուսացած՝ բաժնուած անանցանելի ճանապարհով եւ պատերազմէն ժառանգ մնացած ականներով. ամէնէն մօտիկ հարեւան գիւղը կը գտնուի կէս ժամ հեռու, ոչ մէկ հեռախօս. ծանր հիւանդութեան մը պարագային ամբողջ գիւղը կ՚ապաւինի անօգնական բուժքոյրի մը խնամքին:

Ահա թէ ինչու «Տիգրան Իգմիրեան» հիմնադրամը որոշած է ղարաբաղեան

իր առաջին ծրագիրը՝ դպրոցաշէնքի կառուցումը սկսիլ Չլդրանէն:

«Իգմիրլեան» հիմնարկն ունի իր գրասենեակը Երեւանի մէջ ու կը սատարէ բազմաթիւ բարեսիրական ու տնտեսական ծրագիրներու, մեծ մասամբ «Եվրասիա» հիմնադրամի գործակցութեամբ: Գրասենեակի անձնակազմը կը գլխաւորէ երիտասարդ տնտեսագէտ եւ լեզուագէտ Արա Հալազարեանը:

Ընդառաջելով «Իգմիրլեան» հիմնադրամի տնօրէն, բանաստեղծ եւ մտաւորական Յակոբ Ժամ Սարգիսեանի հրաւէրին, միացանք «Իգմիրլեան» հիմնարկի պատուիրակութեան Երեւանէն մեկնելու համար Ղարաբաղ, հոկտեմբեր 18-ին: Պատուիրակութեան մաս կը կազմէր նաեւ իրաւաբան Գրեգորի Ներսէսեան, որդին յայտնի հասարակական գործիչ Էդուարդ Ներսէսեանի:

Մեր առաջին հանդիպումը նախագահ Արկադի Ղուկասեանի հետ էր: Իրմէ իմացանք, թէ 220 դպրոցներ կը գործեն Ղարաբաղի մէջ, որոնցմէ 65-ը կը կարօտին լուրջ վերանորոգման, իսկ պիտի կառուցուին 48 նոր դպրոցաշէնքեր: Չլդրանի դպրոցաշէնքին կառուցումով կը մնան 47 դպրոցաշէնքեր: «Իգմիրլեան» հիմնարկը ծախսած է մօտ 40.000 տոլար՝ կառուցանելու փառաւոր դպրոցաշէնք մը, կահոյքով միասին:

Երբ կը խորհինք, թէ սփիւռքի լայն կարելիութեանց մէջ մինչեւ անգամ միջին կարողութեամբ անձ մը կամ ընտանիք մը պիտի կրնար բարերարել նոր դպրոցաշէնք մը՝ Ղարաբաղի անտանելի պայմաններուն տակ, հարցը կը մնայ օդին մէջ, թէ ինչո՞ւ հեռու այս ժողովուրդը պիտի մնայ ու տառապի տակաւին այս անտանելի եւ անմարդկային պայմաններուն մէջ: Պատասխանը գուցէ այն է, որ Չլդրանն ու Չլդրանները կտրուած են աշխարհէն եւ սփիւռքը իր յղփացման մէջ տեղեակ չէ գոյութեանը այն 510 հայորդիներուն, որոնք մեր հողը կը պահպանեն մեր պատմութեան համար, մեր դատին համար, մեր ազգային էութեան համար:

Երբ մեր պատուիրակութիւնը հասաւ Չլդրան, վարչապետ Անուշաւան Դանիէլեանի գլխաւորութեամբ ամբողջ գիւղը ոտքի էր եւ ցնծութեան մէջ: Երկար ատենէ ի վեր գիւղը չէր տեսած այսպիսի նուէր մը: Գիւղացիները հագուած էին համեստ, բայց տղաքը մաքուր ու պայծառ. կարելի էր զանոնք ընդունիլ աշխարհի որեւէ դպրոցէն ներս իրենց օրինակելի զգեստաւորումով:

Աշակերտները ընդունեցին պատուիրակութիւնը աւանդական աղ ու հացով, երգ ու պարով:

Դպրոցի բակին մէջ նախ տեղի ունեցաւ յայտագիր մը հանդիսավարութեամբ Մարտակերտի շրջանի մարզպետ Սլաւա Յովսէփեանի: Խօսք առին տնօրէն Սուրէն Առաքելեան, որ «Տիգրան պապիկ» հռչակեց բարերարը: Վարչապետ Անուշաւան Դանիէլեան ըսաւ, թէ ի զուր չէ, որ «Իգմիրեան» հիմնարկութիւնը ընտրած է Չլդրան գիւղը, որ պատերազմին ամէնէն աւելի տուժած բնակավայրերէն մէկն է:

Խօսք առնելով, Յակոբ Սարգիսեանը ըսաւ, թէ Տիգրան Իգմիրլեան եւ իր հայրը՝ մտաւորական Սարգիս Իգմիրլեան շատ ծանր աշխատած են իրենց կեանքին մէջ եւ այսօր իրենց վաստակը կը բաժնեն հայ ժողովուրդի զաւակներուն: Անհրաժեշտ էր, որ այս դպրոցաշէնքը կառուցուէր այս գիւղին մէջ, շնորհապարտ ենք, որ յարգելի վարչապետը մեզի թելադրեց այս զարնուած-զրկուած գիւղը. հպարտ կը զգամ այս իրագործումով: Դուք ապրելով այս գիւղին մէջ, սերունդէ սերունդ կը պահպանէք հայրենի հողը:

Ելոյթ ունեցան նաեւ աշակերտները, որոնք տաղաչափեալ գեղեցիկ ծոներ նուիրած էին բարերարին:

Ապա հրաւիրեալները մօտեցան դպրոցաշէնքին, ուր բացման ժապաւէնը միասնաբար կտրեցին վարչապետն ու տրն Յակոբ Սարգիսեանը: Հիւրերը մէկ առ մէկ այցելեցին լուսաւոր դասարանները, ուր վաղը պիտի հնչէ մեսրոպեան սուրբ բարբառը հարիւր մանուկներու շրթներուն վրայ ու սիրտին մէջ:

Դպրոցը ունի ջեռուցման սարքեր, սակայն տակաւին ոչ կահաւորում, որ պիտի արժէ յաւելուածական 11.000 տոլար:

Վարչապետ Դանիէլեան յոյս յայտնեց, որ ասիկա «Իգմիրեան» հիմնարկին վերջին ծրագիրը չըլլար Ղարաբաղի մէջ: Տակաւին Չլդրանը պէտք ունի դպրոցի կողքին մարզարանի մը: Թէ ինչպէս մարդիկ արտաքին աշխարհէն պիտի հասնին Չլդրան՝ Աստուած գիտէ:

Չլդրանի հեռու բնակիչները Ղարաբաղի հողը կը պահեն մեր վաղուան պատմութեան համար: Բայց ո՞վ պիտի պահէ չլդրանցիները...

ԵՐՈՒԱՆԴ ԱԶԱՏԵԱՆ

Փարիզի Հայ առաքելական եկեղեցին 100 տարեկան է

19-րդ դարի սկզբից Փարիզի հայկական փոքրիկ համայնքը փորձում էր ունենալ պաշտամունքի սեփական վայր: 1854 թ. Ֆրանսիայի կառավարությունը թույլատրեց Փարիզում կառուցել հայկական մատուռ: «Աշխարհ» թերթը տեղեկացնում է, որ սկզբնական շրջանում չի հաջողվել մշտական կառույց ունենալ, ուստի վարձակալվել են տարբեր շինություններ: Կոստանդնուպոլսի հայոց պատրիարք Մաղաքիա արք. Օրմանյանը 1899 թ. դեկտեմբերի 5-ին ֆրանսահայերի հոգեւոր հովիվ նշանակեց հայր Վռամշապուհ Քիպարյանին:

Փարիզի հայ համայնքի անդամների թիվը 19-րդ դարի սկզբին 1000-ից չէր անցնում: Համայնքը կազմված էր արդյունաբերողներից, առեւտրականներից, ուսանողներից, որոնք եկել էին տարբեր վայրերից. Կովկաս, Հնդկաստան, Պարսկաստան, Օսմանյան կայսրություն... Համախմբման դժվարին ու շնորհակալ գործն իրականացրեց հայ մեծահարուստ եւ նշանավոր ազգային բարերար Ալեքսանդր Մանթաշյանցը, որը տարվա 3 ամիսն անցկացնում էր Փարիզում:

1901 թ. նա այնտեղ հայր Վռամշապուհ Քիպարյանի հետ համաձայնեցնում է կառուցվելիք Հայ առաքելական եկեղեցու հետ կապված հարցերը եւ ստանձնում տեղանքի ձեռքբերման եւ եկեղեցու շինարարության ծախսերը: Իր ծախսերը չսահմանափակելով՝ Մանթաշյանցը ձգտում էր շենքի կառուցման վայր ընտրել պատվաբեր որեւէ թաղամաս, հնարավորության դեպքում՝ Շանզելիզե պողոտայից ոչ հեռու: Մեծ մեկենասը նաեւ ձգտում էր, որ Փարիզում կառուցվելիք Հայ առաքելական եկեղեցին հիշեցնի Էջմիածնի Մայր տաճարի ոճը:

Ի վերջո շինարարության վայր ընտրվեց բնակելի խաղաղ թաղամասում գտնվող Ժան Գուժոն փողոցը: Այնտեղ ընտրված վայրը բավական մեծ էր եւ թանկ: Մանթաշյանցն ուզում էր ձեռք բերել փողոցի շենքերի արանքում մնացած ամբողջ ազատ տարածությունը, բայց նրան վաճառեցին միայն 800 քմ մակերես, որի դիմաց նա վճարեց 450 հազար ֆրանկ՝ այն ժամանակվա համար վիթխարի մի գումար:

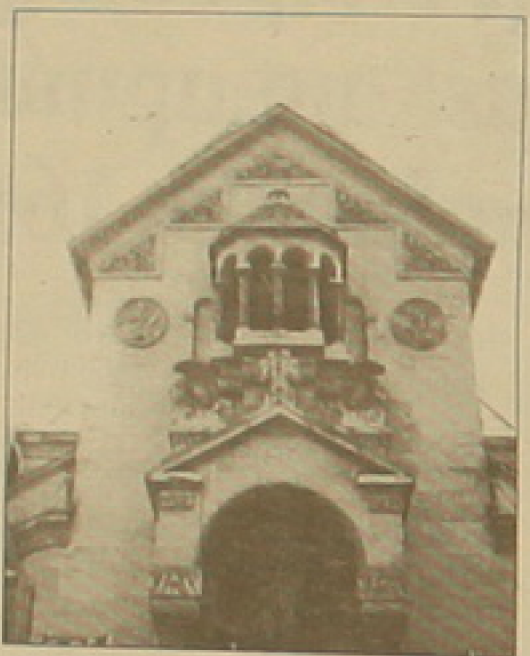

Նույն փողոցում 2 տարի ավելի շուտ կառուցված Նոտր Դամ դը լա Կոնսոլասիոն («Մխիթարիչ Աստվածամայր») եկեղեցու գեղեցկությամբ եւ շինարարական որակով հիացած Մանթաշյանցը դրա երիտասարդ ճարտարապետին Ալբեր Դեզիրե Գիլբերին խնդրեց կառուցել հայկական ճարտարապետությանը բնորոշ գծերով մի եկեղեցի: Գիլբերը խոստովանեց, որ այնքան էլ ծանոթ չէ հայկական ճարտարապետությանը: Մանթաշյանցը հայթայթեց եւ Գիլբերին հանձնեց հայկական հոգեւոր կառույցների հատակագծեր, լուսանկարներ, գծանկարներ: Դրանք ուսումնասիրելով՝ Գիլբերը կազմեց Աղթամարի Սուրբ Խաչ եկեղեցուց փոքր-ինչ տարբերվող սեփական նախագիծ: Թիֆլիսի հայ ճարտարապետները հավանություն տվեցին դրան՝ անելով որոշ դիտողություններ եւ ճշգրտումներ:

Շինարարությունը խորհրդանշական կերպով սկսվեց 1902 թ. հուլիսի 14-ին՝ Ֆրանսիայի ազգային տոնի օրը: Առաջին հիմնաքարը տեղադրվեց եւ օծվեց նույն թվականի հոկտեմբերի 5-ին: Օծումը կատարեց Մանչեստրի եպիսկոպոս, առաքելական պատվիրակ եւ Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցու Եվրոպայի թեմի առաջնորդ Գեւորգ եպս. Ութուջյանը՝ հոգեւոր հայրեր Վռամշապուհ Քիպարյանի եւ Բառնաբա Հինդամյանի ընկերակցությամբ: Ներկա էին մեծ բարերար Ալեքսանդր Մանթաշյանցը, բազմաթիվ հայեր եւ ֆրանսիացիներ:

2002 թ. հոկտեմբերի 6-ին նշվեց եկեղեցու հիմնադրման 100-ամյակը, իսկ շենքի օծման 100-ամյակը նշվելու է 2004 թ. հոկտեմբերին:

Պ. Ռ.

Լույս է տեսել Հովհաննես Շեմսի երկերի ընտրանին

Վերջերս Ե. Չարենցի անվան գրականության եւ արվեստի թանգարանի հրատարակչությունը լույս է ընծայել վաստակաշատ մտավորական Հովհաննես Շեմսի երկերի ընտրանին: 510 էջ ծավալով այս հատորի նախաձեռնողն է Շեմսի թոռնուհին՝ ԱՄՆ-ի Նյու Օրլեանի պետական համալսարանի դասախոս, փիլիսոփայության դոկտոր Վահե Պալասունին, իսկ կազմողը՝ ԳԱԹ-ի տնօրեն, բանասիրական գիտությունների դոկտոր Հենրիկ Բախչինյանը:

«Թանգարանի կողմից» ներածական խոսքի (էջ 3–5) հենց սկզբում կարդում ենք. «Թանգարանն իր հրատարակչական ծրագրերում ի սկզբանե ընդգրկել է Հայաստանում ժամանակին յանիրաւի արգելուած կամ մոռացուած ու մոռացուող արժանաւոր հեղինակների երկերի լոյսընծայումը»: Նրանցից է ՀՅԴ անդամ Հովհաննես Շեմսը (1896–1952), որը շուրջ 40 տարի նվիրվել է հայ գիր ու բանին եւ հայ դպրությանը: Նա եղել է բազմակողմանի հետաքրքրությունների տեր՝ հոգեբույժ, հոգեբան, գիտնական-մանկավարժ, բեմբասաց, հրապարակախոս, բանաստեղծ, հեքիաթագիր-բանահավաք, պարբերական մամուլի հրատարակիչ, սայաթնովագետ... Այսուհանդերձ, նա կրել է սփյուռքահայ ուսուցչին վիճակված դառը ճակատագրի խաչը, հաճախ հալածվելով նույնիսկ յուրայիններից՝ սեփական դիմագծի տեր լինելու համար:

Հ. Բախչինյանի գրչին է պատկանում «Հմայեակ Շեմս (Կեանքը եւ գործը)» ընդարձակ գրությունը (էջ 6–38), ուր նա ոչ միայն ներկայացնում է Շեմսի փոթորկահույզ կենսագրությունը, այլեւ գնահատում է նրա մշակութային ու գրական վաստակը:

Երկերի ընտրանու նյութերը դասակարգվել ու տպագրվել են ըստ ժանրի, ապա՝ ըստ թեմատիկայի: Այսպես, «Քերթուածներ» բաժինը պարունակում է «հայրենասիրական», «քնարական», «խոհախրատական», «առակներ», «քառեակներ», «թարգմանութիւններ» ենթաբաժինները, «Արձակ էջեր»՝ «պատկերներ, պատմուածքներ, հեքիաթներ» եւ «փորձեր, յօդուածներ, ուղերձներ» ենթաբաժինները: Հատորն ավարտվում է երկերում հանդիպող դժվարահասկանալի բառերի «Բառարանով»:

ԳԱԹ-ի այս հրատարակությունը վերջին տասնամյակում Շեմսի մասին երրորդ հրատարակությունն է: Վ. Պալասունին 1994 թ. Բոստոնում լույս էր ընծայել Շեմսի ընտիր երկերի մի ստվար ժողովածու՝ ընդարձակ ներածականով ու մատենագիտական ցանկով: Անցյալ տարի նույն ԳԱԹ-ը հրապարակել էր «Երգեր Հմայեակ Շեմսի խօսքերով» հատորը:

ԳԱԹ-ի այս հրատարակություններով Հմ. Շեմսը ոչ միայն հարություն է առնում, այլեւ մահվանից կես դար հետո հոգեպես հայրենադարձվում է, մի իրավունք, որը զլացվեց Շեմսին՝ նրա մարմնավոր կյանքում:

ԳԵՒՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

Աստվածահաճո գործունեություն

«Կալանավայրերում գրական աշխարհի զարգացման» հիմնադրամը (նախագահ՝ Լեոնիկ Մելքոնյան) զգալի աշխատանք է կատարում ազատազրկման վայրերում հայտնվածներին բարոյական աջակցություն ցուցաբերելու համար: Վերջերս եւս մեկ ակցիա կատարեցին հիմնադրամի անդամները: Նրանք երկրորդ անգամ եղան «Էրեբունի» քրեակատարողական հիմնարկությունում (Սովետաշենի գաղութ): Այս այցի ընթացքում ՔԿՀ-ին հանձնվեց 1060 հատոր գեղարվեստական գրականություն, 650 թերթ ու ամսագիր, գեղանկարիչներ Հրանտ Թադեւոսյանի, Գեւորգ Մշեցու, Տիգրան Առաքելյանի, Արտյուշա Կյուրեղյանի յուղաներկ աշխատանքները, ինչպես նաեւ զգալի քանակությամբ սննդամթերք ու դեղորայք:

– Մեր բարդ ու անհանգիստ ժամանակներում, երբ ազատության մեջ անգամ մարդիկ հուսալքություն են ապրում ու չարանում, կալանավայրերում դա շատ ավելի դյուրին է, իսկ չարացած մարդն ինքնին չարիք է հասարակության համար,- ասաց հիմնադրամի նախագահ եւ «Կալանավայրերում» շաբաթաթերթի գլխավոր խմբագիր Լեոնիկ Մելքոնյանը: – Հիմնադրամի եւ թերթի առաջնային նպատակներից է կապ ստեղծել ազատազրկված մարդկանց եւ հասարակության միջեւ: Ի վերջո, կալանքը պատիժ է եւ ոչ՝ հաշվեհարդար: Տեղին է հիշել նաեւ գթասրտության ու կարեկցանքի մասին:

«Կալանավայրերում գրական աշխարհի զարգացման» հիմնադրամը մարդասիրական կարեւոր գործունեություն է ծավալել: Սակայն հիմնադրամին աջակցություն է հարկավոր: Ճիշտ է, առանձին արվեստագետներ՝ նկարիչներ, գրողներ, ինչպես նաեւ մի քանի բարերարներ արդեն արձագանքել են հիմնադրամի կոչին, սակայն կրկին անգամ ուզում ենք մեր թերթի ընթերցողներին հիշեցնել հիմնադրամի հաշվի համարը. ք. Երեւան, «Պրոմեթեյ բանկ» ՍՊԸ, հաշվի համար՝ 1660000223000100:

Մեր երկրին ու մեր ժողովրդին ամբողջ մտածողությամբ եւ ամեն չարիքից հեռու մարդիկ են պետք: Ուստի հուսով ենք, որ մեզանից ամեն մեկն իր ավանդը կբերի աստվածահաճո այն գործին, որ ձեռնարկել է «Կալանավայրերում գրական աշխարհի զարգացման» հիմնադրամը:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՅԱՆ

Մարզական

Սկիզբը էջ 1

Ամենամեծ խնդիրն այն է, որ ոչ հանդիսատեսները, ոչ լրագրողները կամ կազմակերպիչները խաղի ընթացքում հնարավորություն չունեն հետեւելու պարտիաների ընթացքին, կամ նույնիսկ տեղեկանալու արդյունքներին: Մրցասրահը նման իրադարձության համար փոքր է (շատ ավելի փոքր, քան Երեւանի Մարզահամերգային համալիրը), այն համար շախմատիստներին: Հավանական է, մասնակից թիմերի թիվն ավելանա եւս մեկով. Տաջիկստանի հավաքականը օդանավի տոմսերի բացակայության պատճառով նոր է միայն պատրաստվում ժամանել Սլովենիա: Նրանց բախտակիցն է Հայաստանի կանանց հավաքականի մարզիչ Արսեն Եղիազարյանը, որն ինքնաթիռի ուշացումներով առաջին տուրերում իր ռան նաեւ մեր տղաները: 1-ին տուրում ՀՀ հավաքականը 3,5-0,5 հաշվով պարտության մատնեց Դոմինիկյան Հանրապետության, 2-րդում՝ Իսլանդիայի (2,5-1,5) հավաքականներին: Հակոբյանը պայքարի մեջ մտնելով 2-րդ տուրից, հաշտություն կնքեց Ստեֆանսոնի հետ: Լպուտյանը փոքր-ինչ մրսած ժամանելով Բլեդ, պատրաստվում է պայքարի մեջ մտնել միայն 3-րդ տուրում: Ասրյանը ոչ-ոքի խաղալով առաջին օրը, մյուս տուրում հանգստանում էր: Սարգսյանը շահելով 1-ին պարտիան, մոտ էր հաղթանակին նաեւ 2-րդում, բայց հուզվեց, վրիպեց եւ պարտվեց: Հրաշալի մեկնարկեցին Մինասյանն ու Անաստասյանը, որոնք 2-ական խաղ շահեցին: Առանձնապես դժվար է Անաստասյանի համար, որը Երեւանից սպասելով իր ապագա զավակի ծննդյան լուրին, մեկը մյուսի հետեւից հաղթական միավորներ է նվիրում նրան:

Մեր բազմափորձ մարզիչ Արշակ Պետրոսյանն առայժմ գոհ է իր սաներից եւ պայքարի ընթացքից: Առաջատարների խմբում գտնվող մեր տղաների արդյունքը հնարավորություն է տալիս առայժմ չհանդիպել ամենաուժեղ մրցակիցների հետ: Բայց պայքարը շատ երկարատեւ է 14 տուր: Ամենահետաքրքրականը դեռ առջեւում է:

Անաստասյանը հաղթում է՝ սպասելով հայր դառնալուն

զիկ բավարարում է խաղացողներին, իսկ պարտիաների ցուցադրում որեւէ ձեւով կազմակերպված չէ: Մամուլի կենտրոնը գտնվում է բոլորովին այլ շենքում՝ խաղասրահից բավականին հեռու: Իսկ հյուրանոցային եւ կենցաղային պայմանները շատ լավն են: Հայաստանի պատվիրակությունը մի շարք երկրների ներկայացուցիչների հետ իջեւանել է «Պարկ հոթելում», որից մրցասրահ ընդամենը 4-5 րոպեի ճանապարհ է:

Բլեդի օլիմպիադան մասնակիցների թվով ռեկորդներ գրանցեց. հանդես են գալիս տղամարդկանց 133 եւ կանանց 90 թիմեր: Ճիշտ է, երկրների թիվը նշված ցուցանիշներից պակաս է, քանի որ նախ Սլովենիան որպես կազմակերպիչ ներկայացված է 3-ական հավաքականներով, բացի այդ՝ մասնակցության իրավունք է տրվել կույր եւ, առաջին անգամ՝ խուլ ու համրերի ելույթներին սպիտակ հետեւել Մոսկվայից: Եղիազարյանի բացակայությամբ խաղացող մարզչի պարտականությունները միաժամանակ հաջողությամբ կատարում էր թիմի առաջատար Էլինա Դանիելյանը: Շատ հավաք ու նպատակասլաց էին գործում նաեւ նրա խաղընկերուհիները Լիլիթ Մկրտչյանը, Գոհար Հլղաթյանը, Լիլիթ Գալոյանը: Մեր աղջիկներն առաջին երկու տուրերում շատ վստահ հաղթանակներ տարան: Նրանք նախ 3-0 հաշվով պարտության մատնեցին Չիլիի հավաքականին, ապա հաղթեցին ֆիլիպինուհիներին (2,5-0,5): Այս մրցախաղերում 2-ական հաղթանակներ տարան Հլղաթյանը եւ Գալոյանը, իսկ Դանիելյանը եւ Մկրտչյանն անցկացնելով 1-ական հանդիպում, վաստակեցին համապատասխանաբար 1 եւ 0,5 միավոր:

Երկու համոզիչ հաղթանակ տա-

Վերջնագծի մատույցներում

Ֆուտբոլի ՀՀ բարձրագույն խմբի առաջնության վերջնագծում մրցաշարային աղյուսակում հետաքրքիր իրավիճակ է ստեղծվել: «Փյունիկը» գործնականում լուծել է չեմպիոնության հարցը: Երեք թիմեր՝ «Բանանցը», «Սպարտակն» ու «Շիրակը» մրցանակային տեղերի համար պայքարում պետք է որոշեն երրորդ-ավելորդին, հաջորդ 3 ակումբները պայքար են մղում 5-րդ տեղի համար, իսկ մյուս 3 թիմերի համար մրցաշրջանը կարելի է վաղուց ավարտված համարել: Եվ վերջապես, «Լոռին» ու «Կոտայքը» պետք է որոշեն առաջնության անհաջողակին, որն ըստ մրցակարգի հրաժեշտ է տալու բարձրագույն խմբին:

Առաջնության 19-րդ տուրում կենտրոնականը Գյումրիում «Շիրակի» եւ «Սպարտակի» մրցավեճն էր, որի ելքը չափազանց կարեւոր էր մեդալների համար մղվող պայքարում: Վերջին հանդիպումներում իրենց խաղը վերջապես վերագտած սպարտակցիները գերազանց հանդես եկան՝ համոզիչ հաղթանակ տոնելով շիրակցիների նկատմամբ, որոնք սեփական հարկի տակ հազվադեպ են պարտվում: Սպարտակցիներին չընկճեց նույնիսկ առաջին խաղակեսի վերջին 11 մ հարվածի չիրացումը (Զանազանյանի հետ մենամարտում Զաղուրյանը հաղթող դուրս եկավ): Ընդհակառակը, 2-րդ խաղակեսում հյուրերը ավելի եռանդագին գործեցին եւ շուտով Արթուր Քոչարյանը տուգանային հարվածով բացեց հաշիվը՝ խփելով պաշտոնական մրցումներում իր 100-րդ գոլը: Այնուհետեւ 2 անգամ աչքի ընկավ Արա Հակոբյանը, որը վերջին 5 հանդիպումներում դաշտից չի հեռանում առանց գոլի՝ խփելով 10 գնդակ: Շիրակցիների խաղը դժգույն տպավորություն թողեց: Առաջնության վերջնագծում «Շիրակի» խաղում անկում է նկատվում, որի հետեւանքով էլ թիմը վերջին 4 խաղերից 3-ում պարտվել է:

«Փյունիկի» եւ «Միկայի» մրցավեճում թեեւ դաշտի տերերը նկատելի առավելություն ունեին, սակայն չկարողացան իրացնել գոլային պահերը (Քարամյան եղբայրներ, Դիավարա, Էդգար Մանուչարյան): «Միկան» բավական հմտորեն պաշտպանվում էր եւ դիմում վտանգավոր հակագրոհների, որոնք կարող էին հաջողություն բերել թիմին, եթե էդիկ Մանուչարյանի հարվածից հետո գնդակը չդիպչեր հորիզոնական ձողին, կամ մոտ տարածությունից չվրիպեին Ադամյանը, նույն Մանուչարյանն ու Դավիթ Գրիգորյանը: Դարպասներն այդպես էլ մնացին անառիկ: «Փյունիկի» գործողություններում վերջին հանդիպումներում գնալով ավելի է զգացնել տալիս կուտակված հոգնածությունը, չկան այլեւս նախկին բարձր տեմպը, սրընթաց կոմբինացիաներն ու ճեղքումները: Թիմի համար հիրավի որ բավական հագեցած էր այս մրցաշրջանը, եւ ֆուտբոլիստների համար դժվար է մինչեւ վերջնագիծ պահպանել բարձր մարզավիճակը:

Ֆոտոլուր

Ինչ վերաբերում է «Միկային», ապա փորձառու մարզիչ Սուրեն Բարսեղյանի մարզչական գործունեության առաջին «ծիլերն» արդեն ի հայտ են եկել. ֆուտբոլիստների գործողություններում արդեն ուրվագծվում է խաղային որոշակի ձեռագիր, խաղային օղակների համագործակցությունը հուսալի է դառնում: Իհարկե, հիրավի մարտունակ կոլեկտիվի ձեւավորման համար դեռեւս անելիքները շատ են:

5-րդ տեղի համար պայքարող «Զվարթնոցի» եւ «Արարատի» մրցավեճում «աչքի ընկավ» հյուրերի հարավսլավացի լեգեոներ Ալեքսիչը, որը Լեւոն Փաչաջյանին հարվածելու համար հեռացվեց խաղադաշտից: Մյուս դրվագներում ֆուտբոլիստները ոչնչով չառանձնացան եւ այդպես էլ գոլ չգրանցվեց: Դարպասներն անառիկ մնացին նաեւ «Դինամոյի» եւ «Լոռու» մրցախաղում, իսկ «Կոտայքն» ու «Լեռնագործը» մեկական գնդակ փոխանակեցին:

Խաղերի արձանագրություններից

«Փյունիկ»-«Միկա»՝ 0-0

«Շիրակ»-«Սպարտակ»՝ 1-3

0-1՝ Արթուր Քոչարյան (55), 0-2՝ Արա Հակոբյան (63), 1-2՝ Արարատ Հարությունյան (86), 1-3՝ Արա Հակոբյան (87):

«Դինամո»-«Լոռի»՝ 0-0

«Կոտայք»-«Լեռնագործ»՝ 1-1

1-0՝ Հայկ Հարությունյան (38), 1-1՝ Մկրտիչ Հովհաննիսյան (48):

«Զվարթնոց»-«Արարատ»՝ 0-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Փյունիկ	19	16	2	1	72-13	50
2. Բանանց	19	14	2	3	39-12	44
3. Սպարտակ	19	13	3	3	47-15	42
4. Շիրակ	18	13	2	3	43-14	41
5. Զվարթնոց	18	9	2	7	50-23	29
6. Արարատ	19	8	5	6	35-20	29
7. Միկա	19	8	5	6	31-24	29
8. Լեռնագործ	18	5	5	8	20-28	20
9. Դինամո	18	3	3	12	19-52	12
10. Արցախ	19	3	2	14	14-49	11
11. Լոռի	19	1	2	16	13-89	5
12. Կոտայք	19	0	5	14	11-55	5

Ռմբարկուները

Արման Քարամյան («Փյունիկ»)	29
Արա Հակոբյան («Սպարտակ»)	15
Արտյոմ Ադամյան («Միկա»)	14
Արտավազդ Քարամյան («Փյունիկ»)	13
Արամ Հակոբյան («Սպարտակ»)	13
Վարդան Մինասյան («Փյունիկ»)	9
Տիգրան Դավթյան («Զվարթնոց»)	9
Տիգրան Եսայան («Բանանց»)	9
Սարգիս Նազարյան («Զվարթնոց»)	9
Արարատ Հարությունյան («Շիրակ»)	9
Հակոբ Սամուելյան («Լեռնագործ»)	8
Արամ Սարգսյան («Արարատ»)	8
Հայկ Հակոբյան («Բանանց»)	8

ԹԵՆԻՍ

Մրցանակը Նալբանդյանին

Արգենտինահայ թենիսիստ Դավիթ Նալբանդյանին Ուիմբլդոնի մրցաշարից հետո, որտեղ նա հասել էր մինչեւ եզրափակիչ, ոչ մի կերպ չէր հաջողվում հաղթող ճանաչվել: Եվ ահա Բազելում հաջողությունը վերջապես ուղեկցեց նրան: Եզրափակիչում Նալբանդյանը 3 խաղափուլում պարտության մատնեց չիլիացի Ֆեռնանդո Գոնսալեսին (6-4, 6-3, 6-2): Կիսաեզրափակիչում նա պայքարից դուրս էր մղել Ռոժե Ֆեդերերին (6-7, 7-5, 6-3), իսկ քառորդ եզրափակիչում հաղթել էր Թիմ Հենմանին (3-6, 7-6, 6-2):

Հիշեցնենք, որ ընթացիկ մրցաշրջանում դա Դավիթ Նալբանդյանի շահած 2-րդ մրցաշարն էր: Մինչ այդ նա հաջողության էր հասել Էշտորիլում: Մեկ տարվա արդյունքներով Դավիթը թենիսիստների համաշխարհային դասակարգման ցուցակում զբաղեցնում է 13-րդ հորիզոնականը:

Ուժեղագույնը Գրոժանն է

Սանկտ Պետերբուրգում ավարտված թենիսի բաց առաջնության հաղթողի կոչումը վիճարկեցին ֆրանսիացի Սեբաստիան Գրոժանն ու ռուսաստանցի Միխայիլ Յուժնին: Երկու խաղափուլերում էլ Գրոժանը հաստատեց իր առավելությունը մրցակցի նկատմամբ (7-5, 6-4) եւ նվաճեց գլխավոր մրցանակը: Ընթացիկ մրցաշրջանում Գրոժանն առաջին մրցաշարը շահեց:

Զուգախաղում հաջողությունն ուղեկցեց Ջարեդ Պալմեր-Դեւիդ Ադամս զույգին, որը պարտության մատնեց Մարատ Սաֆին-Իրակլի Լաբաձե երկյակին (7-6, 6-3):

Ավարտվում է լավագույն քառյակը

Ֆրանսիական Կապ դ'Ագդ քաղաքում ընթացող արագ շախմատի ավանդական մրցաշարում արդեն ավարտվել է նախնական փուլը: Հիշեցնենք, որ 16 մասնակիցները բաժանվել էին 2 խմբի եւ վիճարկում էին քառորդ եզրափակիչի ուղեգրերը: Առաջին խմբում հաղթող ճանաչվեց Եվգենի Բարեեւը, որը 7 հնարավորից վաստակեց 5 միավոր: 2-րդ տեղում Ֆրանսիան ներկայացնող Տկաչովն է (4,5 միավոր): 3-4-րդ տեղերը 4-ական միավորով բաժանեցին Կարպովն ու Մորովիչը: Նշենք, որ մասնակիցներից միայն Տկաչովը մրցաշարն անցկացրեց առանց պարտության:

2-րդ խմբում բոլորից հաջողը Բորիս Գելֆանդի ելույթն էր (5 միավոր): Նրանից կես միավորով հետ մնաց Դրեեւը: 3-4-րդ տեղերը 4-ական միավորով բաժանեցին Ֆրեսինեն եւ Գուրեւիչը:

Արդեն տեղի են ունեցել քառորդ եզրափակիչի 2 մրցախաղերը: Բարեեւը 3-1 հաշվով հաղթել է Գուրեւիչին, իսկ Տկաչովը պարտության է մատնել Ֆրեսինեին (2,5-1,5): Կիսաեզրափակիչի մյուս 2 ուղեգրերը կվիճարկեն Գելֆանդն ու Մորովիչը, Դրեեւն ու Կարպովը:

«Սպարտակ»-«Բազել» հանդիպումը հետաձգվել է

Վաղը Մոսկվայում չեմպիոնների լիգայի խմբային մրցաշարի 5-րդ տուրում «Սպարտակը» պետք է հյուրընկալեր շվեյցարական «Բազելին»: Մոսկվայում տեղի ունեցած ահաբեկչությունը սպիտել էր «Բազելի» ղեկավարությանը դիմել ՈՒԵՖԱ՝ խաղը չեզոք դաշտում անցկացնելու խնդրանքով: ՈՒԵՖԱ-ն քննարկելով Մոսկվայում ստեղծված իրավիճակը եւ հարգելով ահաբեկչական գործողությունների հետեւանքով զոհվածների հիշատակը, հանդիպումը հետաձգել է: Այն կայանալու է Մոսկվայում, նոյեմբերի 6-ին:

ԹԵԹԵՎ ԱՏԼԵՏԻԿԱ

Մրցանակի հավակնորդները հայտնի են

Թեթեւ ատլետիկայի միջազգային ֆեդերացիան անվանել է «Տարվա լավագույն ատլետ» մրցանակի թեկնածուներին: Դափնեկիրների պարգեւատրման հանդիսավոր արարողությունը տեղի է ունենալու այս տարվա նոյեմբերի 17-ին Մոնակոյում: Կանանցից մրցանակի գլխավոր հավակնորդ է համարվում անգլուհի Պոլա Ռեդկլիֆը, որն օրերս Չիկագոյում մարաթոնյան վազքում համաշխարհային նոր ռեկորդ էր սահմանել: Թեկնածուների թվում նշվել է նաեւ ռուսաստանցի Սվետլանա Ֆեոֆանովան, որն ընթացիկ մրցաշրջանում մի քանի անգամ գերազանցել է ձողացատկի եվրոպայի ռեկորդները լավագույնը ճանաչվելով միջազգային մրցաշարերում: Մրցանակի հավակնորդուհիների ցանկում են նաեւ շվեդուհի բարձրացատկորդ Կայսա Բերգկվիստը, ամերիկուհի Գեյլ Դիվերսը (100 մ արգելավազք), մոզամբիկցի Մարիա Մուտոլան (800 մ վազք), մեքսիկուհի Անա Գեւարան (400 մ վազք), թուրք թեթեւատլետուհի Սյուրեյրա Այխանը (1500 մ վազք):

Տղամարդկանցից մրցանակի թիվ 1 հավակնորդը 100 մ վազքում աշխարհի ռեկորդակիր Թիմ Մոնտգոմերին է: Թեկնածուների թվում են անվանի այլ թեթեւատլետներ բրիտանացի Ջոնաթան Էդվարդսը (եռացատկ), մարոկկացի Խիշամ էլ Գերուժը (1500 մ վազք), հունգարացի Ռոբերտ Ֆազեկաշը (մուրճի նետում), հույն Կոստաս Քենտերիսը (200 մ վազք), ամերիկացի Հալիդ Խանուչին (մարաթոնյան վազք), լեհ Ռոբերտ Կորժենեւսկին (մարզական քայլք), չեխ Ռոման Սեբրլեն (տասնամարտ), Դոմինիկյան Հանրապետությունից Ֆելիքս Սանչեսը (400 մ արգելավազք):

FINCA
Small Loans-Big Changes

USAID-Ի ԿՈՂՄԻՑ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՎՈՂ "FINCA" ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աշխատանքի է հրավիրում գործունյա երիտասարդների եւ աղջիկների՝ փոխատվական խմբերի ու անհատական վարկավորման բաժնում որպես վարկային ծառայողներ աշխատելու համար:

Թեկնածուները պետք է ունենան

- Լավ հռետորական եւ կազմակերպչական ունակություններ:
- Անգլերենի եւ համակարգչի իմացությունը պարտադիր չէ:

Ավելի մանրամասն տեղեկատվության համար դիմել Ազաթանգեղոսի 2ա հասցեով: Հեռ.՝ 58 48 63, 54 55 31, 54 55 32:

Դիմումների ընդունման վերջին ժամկետը՝ նոյեմբերի 1-ը:

ՅՈՒՆԻԲԱՆԿ ЮНИБАНК

Դրամական փոխանցումներ Ռուսաստան-Հայաստան Հայաստան-Ռուսաստան ինչպես նաեւ ԱՊՀ այլ երկրներ

«Յունիստրիմը» ֆիզիկական անձանց
դրամական ըստ փոխանցումների համակարգ է առանց բանկային հաշվի բացման

ՅՈՒՍԱԼԻ ՇՏԱՊ ԷԺԱՆ

Մեկ ժամվա ընթացքում Ձեր հարազատներն ու մերձավորները կարող են ստանալ փոխանցումը Երեւան փոխանցման գումարի 1 %-ը
Հայաստանի մյուս քաղաքներ եւ Լեռնային Ղարաբաղ. նախկին ~~1.6~~ %-ի փոխարեն «Յունիբանկն» առաջարկում է փոխանցման գումարի 1%-ը

«Յունիբանկն» իր հաճախորդներին նորագույն բանկային տեխնոլոգիաների տրամադրման նախաձեռնողն է

Ապահով եւ անվտանգ

Բոլոր պահատեղերը, որոնց պարունակությունը հանդիսանում է միայն հաճախորդի գաղտնիքը, գտնվում են անվտանգության միջոցներով հագեցած հատուկ կառուցված չհրկիզվող տարածքում:

Գաղտնիությունը

«Յունիբանկը» երաշխավորում է Ձեր գործարքների գաղտնիությունը, իսկ մեկուսացված առանձնասենյակը Ձեզ հնարավորություն կտա արկղից օգտվել բացարձակ գաղտնի պայմաններում: Յուրաքանչյուր պահատեղ կարող է բացվել միայն արկղի տիրոջ անձնական բանալիով կամ նրա կողմից պատշաճ կերպով լիազորված ներկայացուցչի կողմից:

Անհատական պահատեղերի չափերը

Հաճախորդների սպասարկումն առավել հարմարավետ դարձնելու համար առաջարկում ենք երեք տարբեր չափերի պահառության արկղեր:

(բարձրություն x լայնություն x խորություն) մմ

Չափերը	Սակագներ (ԱՄՆ դոլար)				
	7 օր	14 օր	30 օր	180 օր	365 օր
փոքր 100x220x480	9	12	18	35	45
միջին 200x220x480	12	18	23	45	60
մեծ 200x450x480	18	23	35	60	70

Այսօր **Հայաստանում** լինելով հնարավորություն ունենք **Ռուսաստանի** ֆինանսական շուկաներում գործարքներ կնքել ЮТРЕЙД համակարգի միջոցով

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝
Մոսկվա 785 05 80, 787 11 73, 797 58 03:

Մեր հասցեն՝ Երեւան, Ամիրյան 12
Հեռ.՝ 53 98 70, 53 98 71, ֆաքս՝ 53 30 52
«Յունիբանկ»- իրական ներդրումներ

UTRADERU

www.utrade.ru
«Յունիբանկ»- ռեալ ներդրումներ

Նոր առաջարկություն

«Ազգ»-ի սիրելի ընթերցող,

Այսուհետեւ Դուք կարող եք «Ազգ» թերթը ստանալ ամեն օր առավոտյան, Ձեր ցանկացած վայրում՝ բնակարանում, աշխատավայրում կամ գրասենյակում:
Պարզապես զանգահարեք
52 93 53,
եւ մեր գործակալը կայցելի Ձեզ:

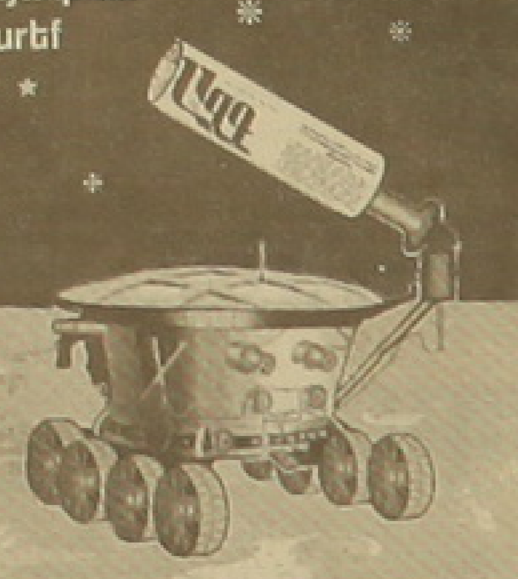

«Հասարակական կազմակերպություններ-2002» համաժողով եւ ցուցահանդես

Կրթության զարգացման ակադեմիան, Համաշխարհային ուսուցում կազմակերպությունը եւ Ամերիկայի հայկական համագումարի ՀԿ կենտրոնը՝ ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության ֆինանսավորմամբ, կազմակերպում են «Հասարակական կազմակերպություններ-2002» համաժողով եւ ցուցահանդես, որոնք կկայանան նոյեմբերի 8-10-ը՝ Երեւանի Կ. Դեմիրճյանի անվան մարզամշակութային կենտրոնում:

Համաժողովին կմասնակցեն հանրապետության բոլոր մարզերը ներկայացնող 328 հասարակական կազմակերպություններ, որոնց պատվիրակները կքննարկեն ՀԿ-ների եւ կենտրոնական ու տեղական ինքնակառավարման մարմինների, մասնավոր հատվածի, միջազգային կազմակերպությունների փոխհամագործակցության խնդիրները:
Միջոցառումներին կմասնակցեն նաեւ հանրապետության ղեկավար մարմինների բարձրաստիճան պաշտոնյաներ, միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, փորձագետներ:
Յուրաքանչյուր մարզ ցուցահանդեսում կունենա իր տաղավարը, որտեղ տեղի հասարակական կազմակերպությունները կներկայացնեն իրենց կատարած աշխատանքները, կքննարկեն համագործակցության առաջարկների շուրջ: Լավագույն մասնակիցները կարժանանան մրցանակների:

Բոլոր շահագրգիռ կազմակերպություններն ու անձինք հրավիրվում են մասնակցելու եռօրյա ցուցահանդեսին
Նոյեմբերի 8-ի ժ. 12-ից սկսած: Մուտքն ազատ է:
Հեռ. 26 69 36, 26 69 87

529353 անվճար ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Գովազդային լրատվական թերթի խմբագրությունը փնտրում է գործընկեր թերթը համատեղ հրատարակելու նպատակով, հեռ. 26 32 61:
- **Կգնեմ** 2 կամ 3 սենյականոց բնակարան քաղաքի կենտրոնում: Հեռ. 526968, 538489, Գայանե:
- **Վաճառվում է** միկրոավտոբուս Իվեկո, 82 թ. արտադրության, դիզելային շարժիչով, 15 նստատեղով, գույնը սպիտակ:
- **Վաճառվում է** միկրոավտոբուս Մերսեդես, 86 թ. արտադրության, 15 նստատեղով, գույնը սպիտակ, գծային թույլտվությամբ, նոր կարգավիճակ վերանորոգված, դիզելային շարժիչով, հեռ. 55 32 32, ժ. 22-24-ը:
- **Հրավիրում ենք** աշխատանքի վարորդների իրենց անձնական մեքենայով, հեռ. 56 13 13:
- **Վաճառվում է** SUPER GALAXY 2000 կարի մեքենա, յուղաազրծված: Հեռ. 52 45 39:
- **Կգնեմ** սեփական տուն կամ 3 սենյականոց բնակարան Մոնումենտում կամ Տիգրան Մեծ պողոտայում: Հեռ. 09479073:
- **Վարձով տրվում է** 1 սենյականոց բնակարան Սերգեյան խնամակալի հարեւանությամբ: Հեռ. 278443:
- **Վաճառվում է** բջջային հեռախոս Panasonic EB-CD 90, առանց քարտի: Գինը 90 դոլար, հեռ. 48 70 69:
- **Լուծարվում է** «Չարենցյան Չարենց» ՍՊԸ, կոդ 00003318, պետռեգիստր N 01U 009592:
- **Կգնեմ** «Մոսկվիչ 2141» ավտոմեքենա մասերի գնով: Հեռ. 57718, Հրայր:
- **Վաճառում եմ** «Պետրով» դաշնամուր, կոնցերտային որակը եւ վիճակը գերազանց: Հեռ. 538975, մինչեւ ժամը 18.00, 228111 ժամը 18.00-ից հետո:
- **Վաճառվում են** չժանգոտվող պողպատից ցանց, երկկողմանի, ցինկապատ, չափերը 3x1 եւ 5x1, հաստ. 0.11, նախկին Կույբիշեւ քաղաքի արտադր., զանգահարել 44-78-03:

For Your Internal News of Armenia Log on to
www.azg.am
In English, Russian, Armenian and Turkish

Արքայական զգացմունքներ

Վայելեք Վիեննան մինչ Սուրբ Ծնունդ

Պատվեր՝ Հեռ. (01) 59 99 48/51/52
կամ Ձեր նախընտրելի ավիագործակալություն

Կապնվեք Ավստրիական Ավիաուղիների հետ և Դուք կզգաք այս առաջարկի առավելությունը: Ճանապարհորդության ժամանակահատվածը՝ 2002թ. նոյեմբերի 1-ից մինչև դեկտեմբերի 15-ը
Առաջարկվում են հատուկ պայմաններ
Հավաքեք մղոններ Miles & More ծրագրի միջոցով

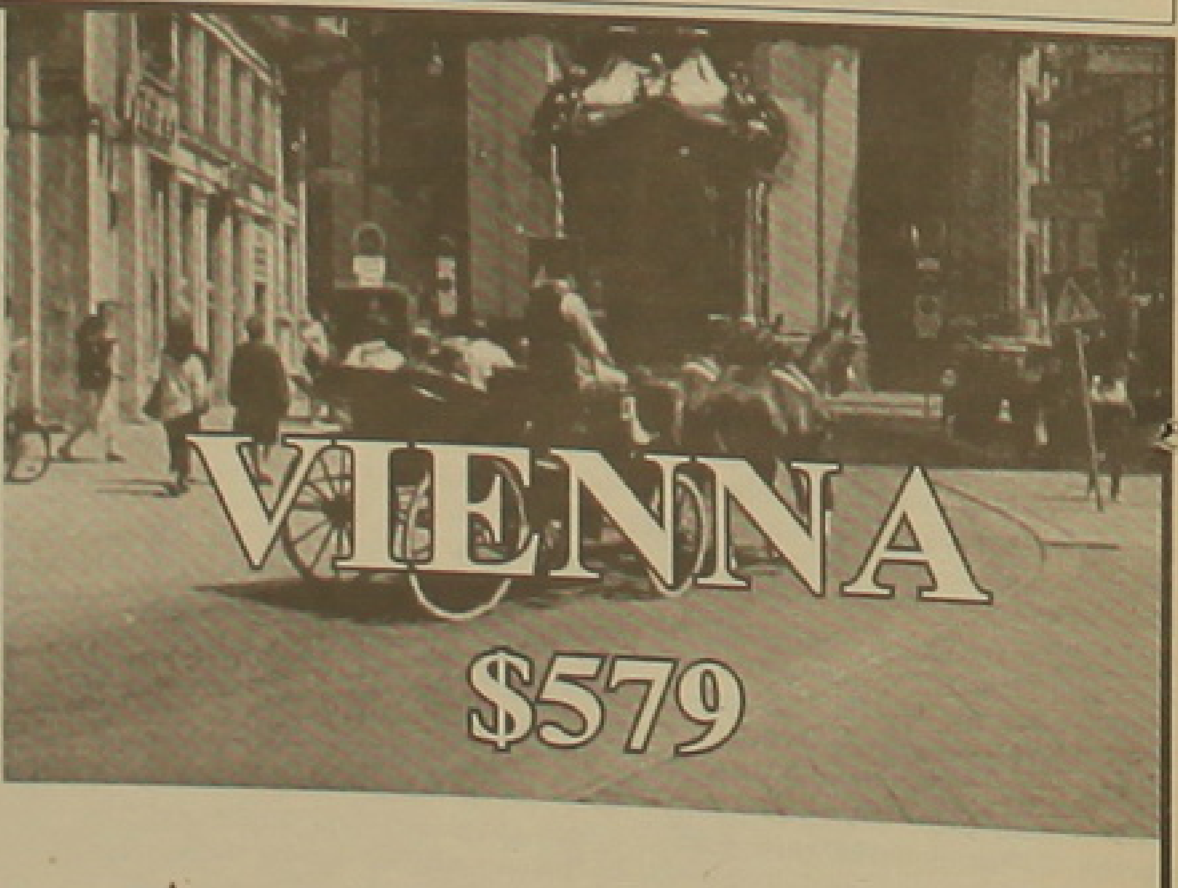

AUSTRIAN AIRLINES
The Most Friendly Airline.
A STAR ALLIANCE MEMBER